

เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็น
ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติดำเนินการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น บัดนี้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ คณะ ได้จัดส่งร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นให้สำนักงานฯ แล้วเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเป็นการรับฟังความคิดเห็นในระดับภาค จำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.ขอนแก่น) ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๒ ภาคเหนือ (จ. เชียงใหม่) ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๓ ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และครั้งที่ ๔ ภาคใต้ (จ.สงขลา) ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

โดยสำนักงานฯ จะนำความคิดเห็นทั้งหมดประมวลเสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ คณะ เพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมร่างยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับผลการรับฟังความคิดเห็น และเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ พิจารณาตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบการอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมความมั่นคงทางพลังงานและอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โดยที่ความมั่นคงเป็นรากฐานของทั้ง ๓ ประการที่จะทำให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืนได้

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่นประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต ความมั่นคงของอาหารพลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีการออมสำหรับวัยเกษียณ

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน (Inclusive Growth) มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนเศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals :SDGs) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑. บทนำ

“ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง” มีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ทั้งมิติทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาหาร น้ำ ไปจนถึงมิติทางพลังงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ (ทรัพยากร) เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ตลอดถึงการบริหารประเทศของรัฐบาล ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด โดยเหตุการณ์สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศ ประกอบด้วย

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงระดับโลก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและเพิ่มบทบาทของมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย และกลุ่มขั้วอำนาจใหม่ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่วาระหลายขั้วอำนาจ มีการแบ่งฝ่ายถ่วงดุลอำนาจ แสวงหา และปกป้องผลประโยชน์ตนเองอย่างกว้างขวาง ขณะที่ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) เช่น องค์กรระหว่างประเทศ และบริษัทข้ามชาติ จะเพิ่มบทบาทสำคัญในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์ และมาตรฐานสากลต่าง ๆ และในเวลาเดียวกัน ความพยายามในการแสวงหาผลประโยชน์ยังอาจนำไปสู่การแข่งขันสะสมอาวุธ ที่สามารถทำให้เกิดการเผชิญหน้าทางทหาร การส่งผ่านอาวุธไปสู่กลุ่มต่าง ๆ และการแพร่ขยายของอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินการทางทหารจะพัฒนาไปเป็นแบบ สงครามพันทาง (Hybrid War) ที่ใช้การต่อสู้แบบผสมผสานอย่างแยกไม่ออกระหว่างกำลังตามแบบ กำลังนอกแบบ การทำสงครามไซเบอร์ สงครามอวกาศ การเมือง เศรษฐกิจ การโฆษณาชวนเชื่อ ฯลฯ ขณะที่ ความแตกต่างทางอัตลักษณ์ อุดมการณ์ และความเชื่อ ยังจะนำไปสู่ การเผยแพร่แนวคิดรุนแรง (Extremism) ที่สามารถอาศัยเทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์ และการทำสงครามรูปแบบใหม่สร้างความเสียหายและผลกระทบในวงกว้างได้

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงระดับภูมิภาค ได้แก่ ความเป็นศตวรรษแห่งเอเชีย อันเนื่องมาจากบทบาทและขนาดเศรษฐกิจของจีน อินเดีย รวมถึงอาเซียน จะทำให้เอเชียเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์และตลาดการค้าสำคัญ ขณะที่ความสำคัญของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และอินโด-แปซิฟิก ทั้งในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลัก และเชิงกลไกในห่วงโซ่อุปทานทางเศรษฐกิจของโลก จะทำให้มหาอำนาจขยายอิทธิพลเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในภูมิภาค จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในพื้นที่ล่อแหลม เช่น คาบสมุทรมลายู ทะเลจีนใต้ และทะเลจีนตะวันออก เป็นต้น ในขณะเดียวกัน การรวมกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในและนอกภูมิภาค จะส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง ฯลฯ ของภูมิภาคอย่างสำคัญ สำหรับประเด็นความมั่นคงสำคัญอื่น ๆ อาทิ ประเด็นความขัดแย้งทางดินแดนและอาณาเขตทางทะเลและปัญหาโจรสลัดยังคงมีความสำคัญ รวมถึงการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของประชากร ซึ่งสามารถนำไปสู่ความเสี่ยงอื่น ๆ โดยเฉพาะปัญหาทางสาธารณสุขเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ

สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงภายในประเทศ ที่สำคัญคือ *การส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลัก* เป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักความสามัคคียังคงมีความสำคัญ *ความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์* ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงปัญหา *การขาดเสถียรภาพทางการเมือง* เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง *ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้* มีแนวโน้มดีขึ้นซึ่งจะต้องเร่งรัดดำเนินการให้สงบสุขโดยเร็ว *การทุจริตประพฤติมิชอบ* เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขให้เป็นรูปธรรมโดยการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น *ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์* รวมทั้ง *การเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society)* อาจส่งผลไปถึงบุคลากรด้านความมั่นคง และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอื่น ๆ ในทุกมิติ นอกจากนี้ *ประเด็นความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับเส้นเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล* *ปัญหายาเสพติด* *การค้ามนุษย์และลักลอบเข้าเมือง* ไปจนถึง *ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* ก็ยังคงมีความสำคัญและสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย รวมไปถึงความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองของประเทศในระยะ ๒๐ ปี ข้างหน้า

ทั้งนี้ *ประเด็นความเสี่ยงสำคัญ*ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกันและสามารถส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับโลก ภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ (รวมทั้งส่งผลย้อนกลับ) ซึ่งต้องมีการติดตาม พิจารณา ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทบทวนปรับปรุงยุทธศาสตร์รองรับได้อย่างเหมาะสม เช่น *ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี* โดยเฉพาะ *การเกิดขึ้นของนวัตกรรมแบบพลิกผัน (Disruptive Innovation)* อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data), Internet of Things (IOTs) หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีทางการเงิน เช่น Blockchain เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้คน ชุมชน และสังคมจำต้องเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจากเดิมอย่างสิ้นเชิงทำให้เกิดเป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ นอกจากนี้ *การกำหนดกฎ ระเบียบ และมาตรฐานสากลต่าง ๆ ในระดับโลก* *ปัญหาความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* อันเนื่องมาจาก *สภาวะโลกร้อน* ที่อาจส่งผลกระทบต่อ *ความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน* รวมทั้งทำให้เกิด *ภัยพิบัติทางธรรมชาติ* ที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น *ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก* ที่เป็นผลมาจากการเข้าสู่สภาวะสังคมสูงวัย *ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ* *การก่อการร้ายสากล* *โรคระบาดร้ายแรงในวงกว้าง (Pandemic)* *ตลอดจนภัยคุกคามทางไซเบอร์* ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน จนทำให้การเปลี่ยนแปลงและการแพร่ขยายเป็นไปได้อย่างรวดเร็วในระดับที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อน

๒. เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๒.๑ *เป้าหมาย* การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับและทุกมิติ จึงได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

๒.๑.๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ : “ปรับสภาพแวดล้อม พร้อมแก้ปัญหา”

- ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียง
- บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ
- ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังแบบบูรณาการ
- กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ
- ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในอาเซียน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีและสมดุลกับประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางยุทธศาสตร์
- กลไกการบริหารจัดการฯ และกลไกขับเคลื่อนฯ ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ

๒.๑.๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ : “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด”

- ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นไทย
- บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ
- ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งเก่าและที่เกิดขึ้นใหม่ ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและบริหารประเทศ
- กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ
- ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาค รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีและสมดุลกับประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางยุทธศาสตร์
- กลไกการบริหารจัดการฯ และกลไกขับเคลื่อนฯ มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

๒.๑.๓ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔ : “ประเทศชาติพัฒนา ปวงประชาร่วมผลัดกัน”

- ประชาชนมีความพร้อมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแข็งขัน
- บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ รัฐบาลบริหารประเทศได้ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด
- ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างทันทั่วทั้งที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ
- กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม
- ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศในด้านการส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค
- การบริหารจัดการฯ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามที่กำหนด

๒.๑.๔ ปี พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙ : “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข”

- ประชาชนมีความมั่นคงและมีความสุข
- บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ การเมืองมีธรรมาภิบาลและมีเสถียรภาพ รัฐบาลบริหารประเทศได้เจริญก้าวหน้าตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด
- ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงได้รับการแก้ไขอย่างทันทั่วทั้งที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ
- กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ และประชาชน มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม
- ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ชื่นชมได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค และมีอำนาจต่อรองเพื่อรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติ อันส่งผลให้ไทยและภูมิภาคมีความสงบก้าวหน้า ตลอดถึงมีความสัมพันธ์ที่ดีรอบด้านจนเอื้อต่อความเจริญและความมั่นคงของชาติในทุกรูปแบบ
- การบริหารจัดการฯ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปตามที่กำหนด มีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	เป้าหมายที่ต้องการ (ตามช่วงเวลา)			
	พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ “ปรับสภาพแวดล้อม พร้อมแก้ปัญหา”	พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด”	พ.ศ. ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔ “ประเทศชาติพัฒนา ปวงประชาร่วม ผลึกต้น”	พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙ “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมี ความสุข”
๑) ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (World Internal Security & Police Index: WISPI): อันดับ ๖๙ จาก ๑๒๗ ประเทศ	อันดับ ๕๐/๑๒๗	อันดับ ๔๐/๑๒๗	อันดับ ๓๐/๑๒๗	อันดับ ๒๐/๑๒๗
๒) ดัชนีชีวิตความสุขของประชากร (World Happiness Index): อันดับ ๓๒ จาก ๑๕๕ ประเทศ	อันดับ ๒๐/๑๕๕	อันดับ ๑๐/๑๕๕	อันดับ ๑๐/๑๕๕	อันดับ ๑๐/๑๕๕
๓) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness): ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ ๖๖.๓๕ จาก ๑๐๐	อยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ มากกว่า ๙๐ จาก ๑๐๐	คงรักษาระดับต่อเนื่อง	คงรักษาระดับต่อเนื่อง	คงรักษาระดับต่อเนื่อง
๔) ธรรมนูญบาลภาครัฐ (Legatum’s Governance Pillar): อันดับ ๙๘ จาก ๑๔๙ ประเทศ	อันดับ < ๕๐/๑๔๙	อันดับ < ๔๐/๑๔๙	อันดับ < ๓๐/๑๔๙	อันดับ < ๒๐/๑๔๙
๕) สถิติการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ทั้งจำนวนครั้งและระดับความเสียหาย/รุนแรง)	ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี	ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี สถานการณ์สงบ/ยุติ ภายในปี ๒๕๖๙	ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันพัฒนาอย่างเข้มแข็ง	ประชาชนมีความมั่นคง และมีความสุขชัดเจน
๖) เสถียรภาพทางการเมืองและการปลอดภัยจากความรุนแรง/การก่อการร้ายของไทย : ตามฐานข้อมูลของธนาคารโลก อยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ ๑๕.๗๑ จาก ๑๐๐	อยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ มากกว่า ๙๐ จาก ๑๐๐	คงรักษาระดับต่อเนื่อง	คงรักษาระดับต่อเนื่อง	คงรักษาระดับต่อเนื่อง
๗) ระบบเตรียมพร้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มีแผนที่สมบูรณ์ และปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ	มีความพร้อมและประสิทธิภาพชัดเจน มีการฝึกอย่างต่อเนื่อง	มีความพร้อมและประสิทธิภาพชัดเจน มีการฝึกอย่างต่อเนื่อง	มีความพร้อมและประสิทธิภาพชัดเจน มีการฝึกอย่างต่อเนื่อง
๘) ความเข้มแข็งทางทหารของไทย (Military Strength Ranking) : ๒๐/๑๓๓ เป็นลำดับ ๓ ในอาเซียน; ๐.๓๘๙๒ จากคะแนนเต็ม ๑๐.๐๐๐๐	รักษาความเข้มแข็งให้พร้อมรับมือกับทุกปัญหา (อยู่ใน ๒ อันดับแรกของอาเซียน)	รักษาความเข้มแข็งให้พร้อมรับมือกับทุกปัญหา (อยู่ใน ๒ อันดับแรกของอาเซียน)	รักษาความเข้มแข็งให้พร้อมรับมือกับทุกปัญหา (อยู่ใน ๒ อันดับแรกของอาเซียน)	รักษาความเข้มแข็งให้พร้อมรับมือกับทุกปัญหา (อยู่ใน ๒ อันดับแรกของอาเซียน)
๙) บทบาทของไทยในเวทีอาเซียนภูมิภาค และระดับโลก	มีการเสนอมาตรการสำคัญที่อาเซียนยอมรับ	มีการเสนอมาตรการสำคัญที่ประเทศในภูมิภาคยอมรับ	มีการเสนอมาตรการสำคัญที่นานาประเทศยอมรับ	มีการเสนอมาตรการสำคัญที่นานาประเทศยอมรับ
๑๐) การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ: อันดับ ๕๕ จาก ๑๕๗ ประเทศ	อันดับ ๔๐/๑๕๗	อันดับ ๒๐/๑๕๗	อันดับ ๒๐/๑๕๗	อันดับ ๑๐/๑๕๗
๑๑) การขับเคลื่อน ยุค.ชาติ ด้านความมั่นคง	ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตรงตามช่วงเวลา	ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตรงตามช่วงเวลา	ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตรงตามช่วงเวลา	ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตรงตามช่วงเวลา
๑๒) ดัชนีความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ: อันดับ ๖๗ จาก ๑๘๘ ประเทศ	อันดับ ๕๐/๑๘๘	อันดับ ๔๐/๑๘๘	อันดับ ๓๐/๑๘๘	อันดับ ๒๐/๑๘๘

๓. แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ขึ้นรองรับ โดยในขั้นตอนแรกจะเป็นการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่พอเพียง มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความรักความสามัคคี และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งพร้อมที่จะร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เพื่อให้การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามนโยบายของรัฐบาล และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง พัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจน บูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่สามารถรองรับปัญหาพร้อมกันได้ในครั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมี การพัฒนาการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการ ขึ้น เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารประเทศ รวมถึงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การขจัดปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง ไปจนถึงการทำให้เกิดความมั่นใจว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

จากแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทั้ง ๕ ประการดังกล่าวข้างต้น ยังได้มีการระบุ **ประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ รองรับอิทธิพล ๑๗ ประเด็น** เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นการบูรณาการให้การดำเนินการทั้งปวงมุ่งไปสู่เป้าประสงค์สำคัญของยุทธศาสตร์ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ ๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง **ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง** เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน **ประชาชน** อยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน **สังคม** มีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้าง คน ในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม **ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา** เพื่อให้คนไทยทุกภาคส่วน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน อาชีพ และการงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้หน้าที่และสิทธิพลเมือง มีระเบียบวินัย ขยันสามัคคี มีคุณธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ พร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ **โดยพัฒนาคนไทยให้มีสมรรถนะ (competency) ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑** สร้างโอกาสและความเสมอภาค สร้างงานและอาชีพ **อำนวยความสะดวกและความยุติธรรม** ปลุกจิตสำนึกและ **คุณสมบัติพื้นฐานคนไทยที่ดี** ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการ **จัดทำโครงการชี้แจง ฝึก อบรม** ให้ทุกภาคส่วน

ทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ และมีส่วนในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงร่วมกัน

๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้หวงแหน จงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไว้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและรวมจิตใจเป็นหนึ่งเดียวกัน เชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดถึงมีความรักและความสมัครสมานสามัคคีกันระหว่างคนในชาติ ยอม เสียสละ เพื่อส่วนรวม และถือผลประโยชน์ของชาติเหนือสิ่งอื่นใด **โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ตลอดถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง **จัดแสดงกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ** ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักการคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งให้การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแพร่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้อง**จัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด** ไปจนถึงการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย รวมถึงการอุปถัมภ์ศาสนาอื่น เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

๑.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว **เพื่อ**ให้การบริหารจัดการบ้านเมืองและการปกครองประเทศเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้ผู้นำที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมสูง และกล้าตัดสินใจ **โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างถูกต้อง** ส่งเสริมให้**นักการเมืองมีคุณภาพ** เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและของพรรคพวกเพื่อนพ้อง ส่งเสริม**พรรคการเมือง** ให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุง**ระบบการเลือกตั้ง** ให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดอง จนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ และกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศให้มุ่งไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับสังคมไทย

๑.๔ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายในประเทศทั้งปวงให้หมดไป พร้อมทั้งสร้างเสริมความสามัคคี ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ไปจนถึงสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม **โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกที่มีอยู่เดิมหรือออกแบบกลไกใหม่ที่มีประสิทธิภาพ กำหนดหน่วยงาน องค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบชัดเจน** สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินการและบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกัน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อ **แก้ไขปัญหาเดิม** ที่มีอยู่อย่างตรงประเด็น จนหมดไปอย่างรวดเร็ว และ **ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่** เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลงหรือไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ **โดยวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา** (อดีต ปัจจุบัน อนาคต) ในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบทุกภาคส่วน **หารือและวางแผน** ที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ **ติดตามตรวจสอบประเมินผล** อย่างจริงจังต่อเนื่อง **ร่วมมือกัน** ระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน **แก้ไขปัญหา** และ **ช่วยเหลือประชาชน** ทั้งจากภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าและเสพยาเสพติด ภัยพิบัติสำคัญ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม สภาพแวดล้อมเป็นพิษ โรคระบาดร้ายแรงต่าง ๆ และปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและทางทะเล

๒.๒ การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทันท่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ **โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อม** ในทุก ๆ ด้าน (คน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่าง ๆ) ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทาง ป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน **เสริมสร้างพลังของประชาชน** ให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมไปถึงการติดตามการปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ

๒.๓ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกับภาคอื่น ๆ **โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา** อย่างมีเอกภาพและบูรณาการ มีการส่งเสริมระบบงานยุติธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม สามารถจัดปัญหาความไม่เป็นธรรม ความขัดแย้ง ลดความรุนแรง และให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง **พูดคุยอย่างเป็นมิตรกับกลุ่มเห็นต่าง** สร้างเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ส่งเสริมให้ยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งดูแลและป้องกันมิให้ มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ

๒.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อคุ้มครองและรักษาความมั่นคงรวมถึงผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งปวงให้ดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน **โดยเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง** ให้กับกองทัพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาสมุททานุภาพ (Sea Power) ของประเทศ ในการปกป้องและดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติ เสริมสร้างความ

มั่นคงตามแนวชายแดน บริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบตรวจคนเข้าเมือง ระบบเฝ้าตรวจติดตาม และการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก รวมทั้งการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีการสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศจนเกิดความรัก ห่วงแหนง และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมถึงข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนมาตรฐานสากลมาปรับใช้ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงทางพลังงาน น้ำ และอาหาร

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการ (ทั้งคน วัสดุอุปกรณ์ ระบบเทคโนโลยี และงบประมาณ) โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๓.๑ การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังภัยภัย และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้องแม่นยำ และทันเวลา โดยเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศ ให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ ทั้งด้านศักยภาพของบุคลากร เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ให้ครอบคลุมการใช้งานได้ครบถ้วน ต่อเนื่อง มีการนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติทุกด้าน ตลอดจนเสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมข่าวกรองต่างประเทศ

๓.๒ การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพอย่างสมบูรณ์และเป็นรูปธรรม ระดมทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ส่งผลให้สามารถปกป้องอธิปไตยและแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยการจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากรของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐและภาคประชาชน รวมถึงการฝึกพร้อมที่เป็นรูปธรรมแบบบูรณาการให้สามารถปฏิบัติได้จริง มีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยเกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมพัฒนาโครงสร้างกำลังรบและยุทธโธปกรณ์ให้เหมาะสมสามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ เสริมสร้างความสัมพันธ์ การปฏิบัติการร่วม และการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมกันกับเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ มิให้เกิดข้อขัดแย้งตามแนวชายแดนหรือเกิดปัญหาเรื่องเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล มีกลไกแก้ไขปัญหาความเห็นต่าง/ความขัดแย้งผ่านการเจรจา มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศแบบอัจฉริยะ (Smart Defence Industry) ที่มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศได้

๓.๓ การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคาม ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ และภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทาง กลไกการบริหารจัดการ และแผนการปฏิบัติที่

เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงให้ทุกภาคส่วนมีการฝึกปรือร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง
จริงจังจนสามารถปฏิบัติได้จริง มีการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและ
ต่างประเทศ อย่างเป็นรูปธรรม ให้มีการแบ่งปันข้อมูล ทรรศนะ การพัฒนาเทคโนโลยี ฝึกอบรมให้ทุกคนรู้จัก
และเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุกรูปแบบตั้งแต่ในระดับชาติ
ไปจนถึงระดับท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศด้วย

**แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและ
นานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความ
เจริญก้าวหน้า** ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ
ที่จะรองรับปัญหาาร่วมกันได้ โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๔.๑ การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสันติสุข มั่นคง และ
สมดุลสำหรับทุกฝ่าย มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และใช้ข้อมูลความมั่นคงระหว่างกัน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้
สามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่าง
ยั่งยืน โดยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและประเทศ
ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างสมดุล มีการพัฒนาระบบ กลไก มาตรการ ความร่วมมือระหว่าง
ประเทศ รวมถึงการหารือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ มีการสร้างความสัมพันธ์เพื่อ
แก้ปัญหาร่วมกัน สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ความตระหนักรู้ ไปจนถึงการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่าง ๆ การจัด
เวทีในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนทำให้เกิดบรรยากาศระหว่างประเทศที่มีเสถียรภาพ และมี
ประสิทธิภาพในการดำเนินการต่าง ๆ ทุกขั้นตอนอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง

๔.๒ การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการ
พัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน (ASEAN
Solidarity) และความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่าง
ประชาชน ทำการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ
สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง รวมถึงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กับมิตรประเทศ ซึ่งได้แก่ ประเทศ
สมาชิกอาเซียนทั้งหมด ประเทศสำคัญในภูมิภาค ตลอดจนมิตรประเทศทั่วโลก และกรอบความร่วมมือด้านความ
มั่นคงระดับภูมิภาคกรอบอื่น ๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมเสถียรภาพในภูมิภาคด้วย

๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ
เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้เกิดการพัฒนาและความสันติสุขที่ยั่งยืนอย่างเป็นองค์
รวม ทั้งในประเทศ ภูมิภาค และโลก อย่างเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการเสริมสร้าง
ความมั่นคงภายในและความมั่นคงระหว่างประเทศผ่านทางการเคารพหลักการปฏิบัติสากล กฎหมาย และความตกลง
ระหว่างประเทศ สร้างเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกันและระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ อาทิ การก่อ
การร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การโจมตีทางไซเบอร์ พัฒนาคือร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในระดับอนุ
ภูมิภาคแม่น้ำโขง อาเซียน และระหว่างประเทศในกรณีเกิดความอดอยาก ภัยพิบัติขนาดใหญ่ ฯลฯ ส่งเสริมบทบาท
ของไทยในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศและการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ รวมไปถึงการเสริมสร้างพลัง
บวกหรืออำนาจแบบนุ่มนวล (Soft Power) ของไทย ด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และศาสตร์พระราชา รวมถึงความนิยมวิถีไทย สินค้าไทย ฯลฯ ผ่านความสัมพันธ์ระดับประชาชนต่อประชาชน โดย

เน้นสิ่งที่ประเทศไทยโดดเด่นทั้งทางกิจกรรมวัฒนธรรม กีฬา ศาสนา การบันเทิง ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้นานาชาติประเทศตระหนักถึงความสำคัญของไทย

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาглоการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการ มีเพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารประเทศและยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม ใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ ขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง รวมทั้งทำให้เกิดความมั่นใจว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๕.๑ การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบบูรณาการ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับปัญหาได้ทุกรูปแบบและทุกช่วงเวลา อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีเอกภาพ โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและกฎหมายที่มีอยู่เดิมหรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านทางการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วน มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการวางแผน การเตรียมพร้อม การฝึกซ้อมรับมือ การสัมมนาระดมความคิดเห็น ตลอดจนการสนับสนุนในทุกระดับอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในยามปกติหรือยามสงบ

๕.๒ การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และไม่กระทบกับมิติด้านความมั่นคง โดยวางแผนคู่ขนาน มีการจัดทำยุทธศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกันกับยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน รวมถึงแผนพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ วางแผน บูรณาการการทำงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ประสานสอดคล้องร่วมกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมการสร้าง ความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุก ๆ มิติ โดยเฉพาะการสร้าง ความมั่นคงของมนุษย์ อาหาร น้ำ และพลังงาน อย่างยั่งยืน รวมไปถึงผลักดันให้เกิดการขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบจนบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๕.๓ การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด โดยพัฒนาและเสริมสร้างองค์กร บุคลากร เครื่องมือ และระบบการจัดสรรงบประมาณ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ที่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม ทันสมัย คล่องตัว รวมถึงมีเอกภาพในการปฏิบัติงาน สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

บทนำ

สถานการณ์และแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและก่อตัวสู่อนาคต ล้วนส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง กรอบความคิด และวิถีปฏิบัติของสังคมโลก ทั้งโครงสร้างค่านิยมการเมืองที่กระแสของความเป็นชาตินิยม ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เสมอไป ดังเช่นที่เกิดขึ้นมาแล้วก่อนหน้านี้หลายกรณีทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป โครงสร้างดุลอำนาจทางการเมืองของโลกที่ผันแปรตามอำนาจทางเศรษฐกิจ โครงสร้างภาคการผลิตที่ลดและเลิกพึ่งพาทุนการผลิตตามแบบอุตสาหกรรมเดิมมาสู่เทคโนโลยี นวัตกรรม และดิจิทัล กระทั่งแรงงานก็ถูกทดแทนด้วยปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ รวมถึงโครงสร้างการค้าที่หันไปอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้หลายธุรกิจล่มสลายลง

ประเทศไทยก็มิอาจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ซับซ้อนนี้ และจำเป็นต้องปรับตัวโดยเร่งด่วน เพราะสมการความสำเร็จแบบเดิมๆ คือ แรงงานราคาถูก และการหุบยืมเทคโนโลยีจากประเทศอื่น ใช้ไม่ได้อีกต่อไปแล้วบนความท้าทายนี้ ในขณะที่การเตรียมตัวในเส้นทางการพัฒนาในมิติต่างๆ กำลังดำเนินไป ในการเดินทางสู่อนาคต ประเทศไทยต้องสำรวจความเป็นไปได้ของศักยภาพ ข้อจำกัด และเป้าหมายที่มุ่งหวัง เพื่อวางยุทธศาสตร์ให้การเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ภายใต้บริบทของไทยที่สอดคล้องกับกติกาสากล ที่สำคัญคือความต่อเนื่องของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การก้าวข้ามสถานะประเทศที่กำลังติด “กับดักรายได้ปานกลาง” ของประเทศไทย จึงต้องเพิ่มความสามารถและศักยภาพของประเทศ โดยการพลิกฟื้นและใช้ประโยชน์เต็มที่จากจุดแข็งที่เป็นเลิศ คือ ความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์ไทย ทุนทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ ทุนทางความคิดสร้างสรรค์ สู่การพัฒนาบนองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และดิจิทัล เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ยกกระดับภาคการผลิตและบริการที่เป็นฐานหลักรายได้เดิมและอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง

พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องควบคู่กับการสร้างและพัฒนา “คน” ซึ่งเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ต้องปรับเปลี่ยนการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างทุนมนุษย์ที่มีองค์ความรู้และทักษะสูง ทั้งเกษตรกร แรงงานฝีมือ ผู้ประกอบการทุกขนาด รวมถึงผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจชุมชน ให้ก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับการพัฒนาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ การท่องเที่ยวสมัยใหม่ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโยงโลก และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดิจิทัล และข้อมูล ไปพร้อมกับการรักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และพลวัตทางกฎหมายที่ไม่เป็นอุปสรรคและเสริมสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต ให้คนไทยมีรายได้สูงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมายสำคัญ

บนแนวคิด “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ที่จะพาประเทศไทยสู่อนาคตใน ๒๐ ปีข้างหน้า ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ตั้งแต่การสร้างพื้นฐานที่มั่นคงของประเทศ การพัฒนาที่สมดุลในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของเศรษฐกิจ การกินดีอยู่ดีและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก ตลอดจนการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล โดยมีเป้าหมายตัวชี้วัดที่สะท้อนความสำเร็จ บนพื้นฐานแนวคิดที่ต้องการก้าวข้ามข้อจำกัดและความท้าทาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ ประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีรายได้ต่อหัวมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ทั้งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีรายได้ต่อหัวประมาณ ๖,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ในขณะที่ธนาคารโลกได้กำหนดว่าประเทศที่พัฒนาแล้วคือประเทศที่มีรายได้ต่อหัวมากกว่า ๑๒,๒๓๕ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี เมื่อมองเกณฑ์ของธนาคารโลกในช่วง ๑๐ ปีย้อนหลัง จะเห็นว่ามีการปรับตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑๗๕ ถึง ๒๕๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี เนื่องจากการปรับตัวของปัจจัยทางเศรษฐกิจของโลก ดังนั้น หากประเทศไทยใช้หลักเกณฑ์การปรับรายได้เพิ่มขึ้นสูงสุดที่ ๒๕๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ไทยจะเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

เป้าหมายที่ ๒ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี ในระยะ ๒๐ ปี ทั้งนี้ ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อยู่ที่ประมาณร้อยละ ๓.๘-๔.๐ การผลักดันการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ต้องอาศัยการขยายตัวของการบริโภคภายในประเทศ การใช้จ่ายภาครัฐ การลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน การค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม

เป้าหมายที่ ๓ ผลิตภาพการผลิตรวม เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ในระยะ ๒๐ ปี ทั้งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีผลิตภาพการผลิตรวมอยู่ที่ร้อยละ ๑.๗ แม้ว่าการเติบโตตามศักยภาพจะมีปัจจัยเสี่ยงด้านแรงงาน เนื่องจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งส่งผลต่อผลิตภาพแรงงาน ดังนั้น เพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม จึงต้องเร่งการลงทุนในภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภาพของคน สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ ของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เน้นปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่าประเทศไทยอยู่ในช่วงอันดับที่ ๒๕-๓๐ โดยมีจุดอ่อนในด้านประสิทธิภาพการผลิต ด้านโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ทั้งนี้จากการที่แต่ละประเทศต่างเร่งพัฒนาเพื่อเพิ่มอันดับความสามารถในการแข่งขันตลอดเวลา การที่ประเทศไทยจะพัฒนาไปอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ ได้ จึงเป็นความท้าทายอย่างมากและต้องเร่งพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เร็วกว่าประเทศอื่นๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เพื่อให้ประเทศไทยก้าวข้าม “กับดักรายได้ปานกลาง” รวมถึงข้อจำกัดและความท้าทายต่างๆ ทั้งในประเทศและในเวทีโลก ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันจึงมุ่งพัฒนาประเทศบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) “**ต่อยอดอดีต**” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “**ปรับปรุงจจุบัน**” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “**สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต**” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรของไทยให้ก้าวไปสู่มหาอำนาจทางการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรอัจฉริยะ และเกษตรแปรรูป พร้อมกับการสร้างประเทศไทยยุคใหม่ด้วยอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเน้นอุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

ขณะเดียวกันต้องสร้างให้ประเทศไทยเป็นแม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ท่องเที่ยวสธารณทางน้ำ และท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค อีกทั้งต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงไทยและเชื่อมโยงโลก โดยเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไปจนถึงการรักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาคเพื่อรองรับความผันผวนทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก และการสร้างพลวัตทางกฎหมาย ตลอดจนการสนับสนุนการรับเศรษฐกิจยุคใหม่ ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการอัจฉริยะ พร้อมไปกับการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน ตลาด และข้อมูล รวมทั้งปรับบทบาทและกลไกภาครัฐเพื่อสร้างสังคมผู้ประกอบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว

๑. มหาอำนาจทางการเกษตร

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูง และขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรอัจฉริยะ และการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูง เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

๑.๑ เกษตรปลอดภัย

จากแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่เอาใจใส่ดูแลสุขภาพมากขึ้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และอันตรายจากการปนเปื้อนสารเคมีในสินค้าเกษตรทั่วโลก ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมานิยมบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารและสินค้าเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี และให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การสร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร โดยการควบคุมป้องกันอันตรายจากฟาร์มถึงโต๊ะอาหาร (Farm to Fork) จึงต้องให้ความสำคัญกับเกษตรปลอดภัย โดย (๑) ภูมิใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร (๒) เพิ่มพื้นที่ และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป โดยส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดภัย และเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ในท้ายที่สุด ตลอดจนสนับสนุนความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ (๓) พัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมถึงระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) สำหรับการตรวจสอบที่มาของสินค้าในทุกขั้นตอน ให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (๔) พัฒนาข้อมูลมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูลรอยเท้าคาร์บอน (Carbon footprint) และรอยเท้าน้ำ (Water footprint) อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีความปลอดภัย คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และอยู่บนฐานการผลิตที่ยั่งยืน และ (๕) กำหนดมาตรการกำกับดูแลการจำหน่ายสารเคมีทางการเกษตร และสร้างองค์ความรู้แก่เกษตรกรด้านอันตรายของสารกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งทยอยยกเลิกการขึ้นทะเบียนสารเคมีทางการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

๑.๒ เกษตรชีวภาพ

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต และนำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของประเทศทั้งด้านอาหารและสุขภาพ ทั้งนี้ ประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่ยังมีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะพืชสมุนไพร ซึ่งไทยมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดย (๑) ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เป็นต้น (๒) ปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ (๓) ส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อการผลิตและแปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมการแพทย์และสร้างเสริมสุขภาพ และพัฒนาต่อยอดสู่อุตสาหกรรมอื่นๆ โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (๔) ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีสะอาด เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น การพัฒนาสมุนไพรเป็นยาแผนปัจจุบัน เครื่องสำอาง การทำน้ำหอมสมุนไพร เป็นต้น โดยสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่มีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาต่อยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ (๕) ส่งเสริมให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ การเกษตร เช่น พืชผัก ผลไม้และไม้ตัดดอกเขตร้อน สมุนไพร สินค้าอาหารและผลิตภัณฑ์ฮาลาล ผ้าไหม ทุเรียนภูเขาไฟ รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เช่น ทุเรียนปราจีน ทุเรียนเมืองนนท์ ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กาแฟดอยช้าง มุกภูเก็ต ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น โดย (๑) ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เป็นสินค้าเกษตรชนิดใหม่ๆ เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ให้รองรับความต้องการของตลาดยุคใหม่ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น และสร้างจุดเด่นความแตกต่างของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันในประเทศต่างๆ ได้ (๒) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ รวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูฤดูกาล (๓) พัฒนาคูณภาพผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งระดับภายในและต่างประเทศ (๔) ส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น พร้อมทั้งสร้างความต้องการของสินค้าด้วยการสร้างเรื่องราวของสินค้าให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในคุณภาพทั้งในและต่างประเทศ และ (๕) ผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ไทยและสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อนอื่นๆ สู่ตลาดโลก

๑.๔ เกษตรอัจฉริยะ

นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มอัจฉริยะ (Smart farm) เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด และเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างสมดุลเกษตรอาหารและเกษตรพลังงาน โดย (๑) สร้างและนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร ใช้เทคโนโลยีเกษตรด้านความแม่นยำ (Precision technology) เทคโนโลยีการผลิตพืชในโรงเรือนเพาะปลูก ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและเซ็นเซอร์อัจฉริยะ ติดตามการเปลี่ยนแปลง ทั้งความชื้น แสง และอุณหภูมิภายในฟาร์ม เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ คุณภาพคงที่ และสามารถวางแผนระบบการตลาดดีขึ้น รวมทั้งระบบเทคโนโลยีอาร์เอฟไอดี (Radio Frequency Identification: RFID) ช่วยบันทึกข้อมูลสำคัญและติดตามการบริหารจัดการภายในโรงเรือนและฟาร์ม เป็นต้น (๒) ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และภูมิอากาศ รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตทางการเกษตรให้ปลอดภัยเหลือใช้ ตลอดจนพัฒนาระบบประกันภัยทางการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนและจูงใจให้เกษตรกรใช้เครื่องมือดังกล่าวบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำเกษตร (๓) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ และการใช้วิทยาการด้านเทคโนโลยีชีวภาพ พันธุวิศวกรรม ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในเรื่องการปรับปรุงสภาพดิน การตรวจจับสารเคมีตกค้าง การตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคสัตว์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าทางโภชนาการ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร รวมทั้งยึดอายุการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเพื่อยืดระยะเวลาการจำหน่ายผลผลิตและการส่งออก (๔) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรสำหรับระบบฟาร์มอัจฉริยะในประเทศ โดยยกระดับเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรกลการเกษตรให้สูงขึ้นด้วยการวิจัยและพัฒนา พร้อมทั้งสร้างและกำหนดคุณภาพมาตรฐานของสินค้าเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร และ (๕) ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ การประยุกต์ใช้ข้อมูลจากดาวเทียม และเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากการประยุกต์ใช้

ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างยั่งยืนให้กับภาคเกษตร ทั้งการสร้างฐานข้อมูล การเพาะปลูกระดับประเทศ การจัดการด้านชลประทาน ทะเล และชายฝั่ง รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

๑.๕ เกษตรแปรรูป

ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร ทั้งนี้ ผลผลิตทางการเกษตรสามารถนำไปใช้ประโยชน์และแปรรูปได้อย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบอาหาร เช่น อาหารที่ให้คุณค่าเฉพาะ (Functional food) และเครื่องดื่มสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สารที่ให้ประโยชน์เชิงหน้าที่ (Specialty food ingredients) และอาหารทางการแพทย์ (Medical food) และรูปแบบที่มีใช้อาหาร เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เป็นต้น อันเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าไทยเชิงสร้างสรรค์ในการส่งออกผลิตผลทางการเกษตรพรีเมียมสู่ตลาดโลก โดย (๑) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลาย ด้วยการต่อยอดผลงานจากสถาบันวิจัยสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ (๒) ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูง เช่น น้ำมันรำข้าว การผลิตโปรตีนจากพืช การทำเนื้อเทียม (Cultured meat) ผลิตภัณฑ์จากเห็ดหาวาน ผลไม้แปรรูป และอาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น (๓) ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น หมอนยางพารา เครื่องสำอาง เกสซ์ภัณฑ์ อาหารเสริม และอาหารสัตว์ เป็นต้น (๔) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ เพื่อป้องกันการปลอมปน การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย การติดตามผลิตภัณฑ์ในระหว่างการผลิต รวมถึงยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ที่บอกระดับความสุกในผักและผลไม้ได้ โดยใช้เทคโนโลยี ripeSense packaging เป็นต้น ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้แก่สินค้า และ (๕) ส่งเสริมการสร้างแบรนด์ และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญในการสร้างเครื่องหมายการค้าและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

๒. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

อุตสาหกรรมและบริการไทยต้องพร้อมรับมือและสร้างโอกาสจากความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ หรือ “the ๔th Industrial Revolution” หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุตสาหกรรมที่เกิดจากพลังงานไอน้ำในยุคที่ ๑ การผลิตสินค้าจำนวนมากโดยใช้สายการผลิตและพลังงานไฟฟ้าในยุคที่ ๒ มาจนถึงการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคที่ ๓ และการก้าวเข้าสู่ยุคที่ ๔ ที่เป็นผลของการหลอมรวมเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีทางกายภาพ เช่น ยานยนต์ไร้คนขับ เทคโนโลยีการพิมพ์แบบสามมิติ หุ่นยนต์ และวัสดุศาสตร์ ฯลฯ เข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้าง และลึกซึ้งทั้งระบบอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างอุตสาหกรรมและบริการ โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน

๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ

สร้างประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อต่อยอดจากภาคเกษตรไทยและมุ่งสู่อุตสาหกรรมบนฐานชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงพลังงานชีวมวล โดย (๑) เพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ ชีวเคมีภัณฑ์ วัสดุชีวภาพ อาหารเสริม เวชสำอาง วัคซีน ชีวเภสัชภัณฑ์

(Biopharmaceuticals) และสารสกัดจากสมุนไพร (๒) เพิ่มการผลิตและส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพ แปลงของเหลือทิ้งจากเกษตรและอุตสาหกรรม ให้เป็นสารเคมีและพลังงานชีวภาพที่มีมูลค่า (Biorefinery) โดยใช้ประโยชน์จากวัสดุชีวมวล เช่น เศษไม้ ขยะ และวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าอย่างคุ้มค่า เพื่อลดปัญหาโลกร้อน และสร้างรายได้แก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น (๓) เน้นการวิจัยและพัฒนา และนำผลงานวิจัยมาใช้ในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับระบบนวัตกรรมแบบเปิด (Open innovation) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพได้เร็วขึ้น (๔) สร้างและพัฒนา รวมทั้งจัดหาบุคลากรที่มีทักษะความรู้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมชีวภาพอย่างเพียงพอทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมชีวภาพ รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ และ (๕) ปกป้องทรัพย์สินอันมีค่าของประเทศ ทั้งสิ่งมีชีวิตและข้อมูลสิ่งมีชีวิตทั้งในรูปแบบคลังเก็บรักษาชีวพันธุ (Biobank) และรูปแบบข้อมูลพันธุกรรมระดับจีโนม (Genome) รวมถึงกลไกการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๒.๒ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

อาศัยความเชี่ยวชาญด้านบริการการแพทย์ของไทยเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการการแพทย์ที่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งจากสังคมผู้สูงอายุ และความต้องการการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ โดย (๑) พัฒนาอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครอบคลุมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ การผลิตอวัยวะเทียม การผลิตเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์การแพทย์ การผลิตเภสัชภัณฑ์ซึ่งรวมถึงชีวเภสัชภัณฑ์ และการให้บริการการแพทย์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (๒) ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย เช่น การสร้างและปลูกถ่ายอวัยวะเทียม หุ่นยนต์การแพทย์ การรักษาตามลักษณะพันธุกรรมด้วยจีโนมิกส์ (Genomics) และการแพทย์แม่นยำ (Precision medicine) เป็นต้น (๓) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริการการแพทย์ เพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล ยกกระดับการให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพ และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย เช่น การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) วิทยาศาสตร์ข้อมูล (Data science) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence: AI) เป็นต้น (๔) เชื่อมโยงอุตสาหกรรมทางการแพทย์และบริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และ (๕) สร้างและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ให้สามารถเรียนรู้การใช้และพัฒนาเทคโนโลยีในการรักษาและจัดหาบุคลากรในด้านต่างๆ ที่ต้องการอย่างเพียงพอ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกรชีวการแพทย์ บุคลากรปัญญาประดิษฐ์ และบุคลากรด้านหุ่นยนต์การแพทย์ เป็นต้น

๒.๓ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์

เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์เป็นพลังที่จะเปลี่ยนโลก ในการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการ ครอบคลุมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things: IoT) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของภาคเศรษฐกิจไทยทั้งระบบ สร้างแพลตฟอร์ม (Platform) สำหรับเศรษฐกิจในอนาคต และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน โดย (๑) สร้างอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนประเทศไทย และส่งเสริมการลงทุนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนไทย และบริษัทชั้นนำของโลกในอุตสาหกรรมเหล่านี้ เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและการวิจัยและพัฒนา (๒) สร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชน และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ สำหรับภาคการผลิตและบริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรม และดำเนินธุรกิจใหม่ๆ เช่น บริการภาครัฐ (Digital government) ฟินเทค (Fintech) เศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing economy) และบริการที่

อาศัยเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เป็นต้น (๓) ผลักดันให้ผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมในระดับสากล และสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อขยายธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้ครอบคลุมตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (๔) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของผู้ประกอบการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ และสนับสนุนการใช้ข้อมูลเปิด (Open data) ที่ไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการต่อยอดทางธุรกิจ (๕) สร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความรู้เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจากทั่วโลกให้มาทำงานในไทย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วของเทคโนโลยี เช่น การส่งเสริมฝึกอบรมให้ทักษะในการประกอบอาชีพใหม่ๆ เป็นต้น

๒.๔ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์

ด้วยตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ส่งผลให้ไทยมีความได้เปรียบอย่างมากในการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์ การเป็นฐานการผลิตของภูมิภาคเพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ ในขณะที่เดียวกับการเพิ่มมูลค่าจากการเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ พร้อมทั้งส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยาน และการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน และดาวเทียม เป็นต้น โดย (๑) ส่งเสริมการสร้างศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาค และเชื่อมต่อกับเครือข่ายโลจิสติกส์ของโลก (๒) ผลักดันการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ส่งเสริมเทคโนโลยีและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (๓) พัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยยกระดับบริการซ่อมบำรุงอากาศยาน และการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ซึ่งจะต่อยอดไปยังชิ้นส่วนยานอวกาศในที่สุด และสนับสนุนการลงทุนด้านบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยานเพื่อขยายตลาดบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยาน ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการบินและอวกาศ (๔) ส่งเสริมและพัฒนากิจการขนส่งรูปแบบใหม่ เช่น โดรน ไฮเปอร์ลูป (Hyperloop) เป็นต้น ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยในอนาคต รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง (๕) พัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการบินและอวกาศ และบริการโลจิสติกส์ อำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานในไทย และจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา และสนับสนุนให้อุตสาหกรรมยานยนต์ การบิน และอวกาศ และโลจิสติกส์ ตลอดจนหน่วยงานกำกับดูแลได้รับมาตรฐานสากล และสร้างความร่วมมือในการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

๒.๕ อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของโลกอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ทั้งความมั่นคงด้านภัยพิบัติ ด้านไซเบอร์ ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันประเทศ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายของประเทศต่างๆ ที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกันมากขึ้น ทำให้มีการค้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ก่อให้เกิดการแข่งขันและโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงควรพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่ไทยมีศักยภาพ เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ และพัฒนาต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมส่งออกต่อไป โดย (๑) ต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงด้านต่างๆ จากอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในบริบทด้านความมั่นคงและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรทางด้านวิจัยและพัฒนา การออกแบบ และการผลิตเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ (๒) พัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ (๓) สร้างอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์ (Cyber threats) ต่อเศรษฐกิจและสังคม และปกป้องอธิปไตยทางไซเบอร์ (Cyber sovereignty) เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติจากการทำธุรกิจดิจิทัล (๔) เพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ควบคู่กับการลดสัดส่วนอุตสาหกรรมพลังงานจากฟอสซิล ให้มีความสมดุลและเกิดความมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองทางด้านพลังงาน ตลอดจนพัฒนาอุตสาหกรรมด้านพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่มและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีพลังงานใหม่ (๕) พัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ รวมทั้งการผลิตยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ทางการทหาร ไปพร้อมกับอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง (Dual-use technology)

๓. แม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก

ประเทศไทยจะต้องรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากบิ๊กดาต้า (Big data) รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การอำนวยความสะดวก การท่องเที่ยว การดูแลความปลอดภัยและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมือง (Local tourism) อย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค (Regional tourism) เพื่อการเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างประทับใจตลอดการท่องเที่ยวจนเกิดการท่องเที่ยวซ้ำและแนะนำต่อ

๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดย (๑) ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ และทุนทางวัฒนธรรม อาทิ อาหารไทย (Food) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) รวมทั้งสื่อสร้างสรรค์ ผ้าไทยและการออกแบบตามสมัยนิยม (Fashion) เทศกาล ประเพณี และความเชื่อ (Festival and Faith) เช่น เทศกาลบั้งไฟพญานาค เทศกาลผีตาโชน ประเพณีวิ่งควาย ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น ศิลปะการต่อสู้ของไทย (Fighting) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น การจัดมหกรรมกีฬานานาชาติ การเป็นเจ้าของภาพงานกีฬาระดับโลก เป็นต้น (๒) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ พร้อมทั้งมีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการป้องกันการลอกเลียนแบบ (๓) ผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น (๔) ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การ

ท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เป็นต้น และ (๕) ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคน โครงสร้างพื้นฐาน และระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

๓.๒ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

สร้างแรงดึงดูดและสิ่งจูงใจให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติของโลก (Meeting Incentive Convention and Exhibition : MICE) เนื่องจากไทยมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยว ทั้งยังมีความพร้อมด้านการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ โดย (๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ระบบขนส่ง ระบบดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในการเดินทางเข้ามาเพื่อการประชุมและการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างกัน (๒) ส่งเสริมการขยายพื้นที่จุดหมายปลายทางของพื้นที่การจัดประชุมและนิทรรศการ และการพักผ่อนระหว่างประชุมจากเมืองหลักสู่เมืองอื่นที่มีศักยภาพของไทย รวมถึงสร้างพื้นที่หรือช่องทางการจัดแสดงผลงานรูปแบบต่างๆ ทั้งการจัดแสดงผลงานจริงและในรูปแบบเสมือนจริง (๓) ส่งเสริมให้การพักผ่อนระหว่างการประชุมเป็นการจูงใจและต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นที่ไทยมีศักยภาพและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน และ (๔) สร้างรูปแบบและจูงใจการเดินทางเข้ามาประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยวด้วยการอำนวยความสะดวกและมาตรการสนับสนุนต่างๆ อาทิ มาตรการจูงใจทางภาษี สิทธิพิเศษในการเข้าเมือง การลดขั้นตอนและกระบวนการขออนุญาต เป็นต้น (๕) สร้างความพร้อมของธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่ธุรกิจ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริการโลจิสติกส์ สถาบันเทিং เป็นต้น

๓.๓ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

ผสาน “ศาสตร์” และความชำนาญของการดูแลรักษาด้วยภูมิปัญญาไทย กับ “ศิลป์” และความละเอียดอ่อนในการให้บริการแบบไทย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ โดย (๑) ยกกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง อาทิ ธุรกิจสปาและบริการเสริมความงาม ธุรกิจนวดแผนไทย ธุรกิจโยคะ ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ และสถานพักผ่อนเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพและการผ่อนคลาย โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทย (Thainess) ที่โดดเด่นในระดับสากล (๒) สร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเส้นทางน้ำพุร้อน (๓) ยกกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการแพทย์ทางเลือก โดยผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย เช่น การนวดประคบ การรักษาโรคด้วยสมุนไพร เป็นต้น และผลิตบุคลากรด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษา และได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (๔) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก และ (๕) ส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น บริการตรวจสุขภาพและทันตกรรมระหว่างการท่องเที่ยว การพักผ่อนระหว่างศัลยกรรมความงาม เป็นต้น

๓.๔ ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสำราญทางทะเลและชายฝั่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการชื่นชมธรรมชาติ การร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์ วิถี

ชีวิต วัฒนธรรมไทย ตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญและเรือยอร์ช ตามชายฝั่งทะเลทั้งอันดามันและอ่าวไทย เกาะ แก่ง ที่สวยงาม รวมทั้งการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง นำไปสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดย (๑) ปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศจากท่าเรือแวะพักเป็นท่าเรือหลัก (๒) มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคของท่าเรือ มาริน่า และท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐาน และการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะดวก และการจัดการความปลอดภัยของท่าเรือและมาริน่าที่ได้มาตรฐานสากล ตลอดจนตามแม่น้ำลำคลองในบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำอื่นที่สำคัญในแต่ละภูมิภาค (๓) ส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำให้เชื่อมต่อการเดินทางทางบกและทางอากาศให้มีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสร้างให้เกิดเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (๔) จัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ นำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม และ (๕) ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปะการัง ชายหาด คุณภาพน้ำ เป็นต้น โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยว

๓.๕ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ เพื่อการขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไทยกับภูมิภาค (Regional tourism) ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดย (๑) จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เช่น เส้นทางจุดร่วมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาค และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน เช่น เส้นทางท่องเที่ยว ไทย-ลาว-กัมพูชา ไทย-ลาว-เมียนมา และไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย เป็นต้น (๒) ส่งเสริมการทำตลาดร่วมกันในเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ (๓) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในประเทศ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับต่างประเทศ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (๔) ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง เพื่อขยายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่เมืองและชุมชนเพิ่มจากการท่องเที่ยวของประเทศ และ (๕) ส่งเสริมการขยายธุรกิจและการทำตลาดท่องเที่ยวของไทยในต่างประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

๔. โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย (Asia's super corridor) ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและพลวัตทางกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก

๔.๑ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ

เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระดับภูมิภาคจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังเอเชียใต้อย่างไร้รอยต่อ โดยมีไทยเป็นจุดเชื่อมโยงหลักของการคมนาคมให้เป็นระเบียบเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เพื่อเป็นศูนย์กลาง

การคมนาคมขนส่ง การกระจายสินค้า การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว สอดรับกับการพัฒนาการเชื่อมโยงกับกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และเส้นทางสายไหมศตวรรษที่ ๒๑ ของจีน (One belt One road) เป็นต้น โดย (๑) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการขนส่งของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการขนส่งทางน้ำและระบบรางมากขึ้น (๒) พัฒนาและบูรณาการการใช้สนามบินหลักในส่วนกลาง เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินดอนเมือง และสนามบินอุตะเถา และสนามบินในส่วนภูมิภาคให้สอดคล้องกับการเชื่อมโยงโครงข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น (๓) วางโครงข่ายเส้นทางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่เมืองหลักของภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ เพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของเมืองและการขยายเมือง และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น โครงข่ายรถไฟความเร็วสูง เป็นต้น (๔) พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะสมัยใหม่และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเมืองให้มีความเชื่อมโยงกัน และส่งเสริมระบบขนส่งสมัยใหม่ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และ (๕) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และสร้างความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันภายในภูมิภาคให้ง่ายและสะดวกมากที่สุด เช่น พิธีการศุลกากรร่วมกัน และการขนส่งสินค้าหลายรูปแบบ เป็นต้น

๔.๒ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ

สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ในส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพและปริมณฑลโดยยกระดับจังหวัดสำคัญของไทย ส่งเสริมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง และสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรม และบริการภายใต้ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมซึ่งมีมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค สถาบันการศึกษาท้องถิ่นเป็นแรงขับเคลื่อน โดย (๑) พัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกตั้งเช่น ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ให้มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและนวัตกรรม พัฒนาเมืองและส่งเสริมการท่องเที่ยว (๒) พัฒนาเขตเศรษฐกิจตะวันตกเพื่อเชื่อมโยงกับเมียนมาและเอเชียใต้ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และเชื่อมต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (๓) ยกกระดับจังหวัดสำคัญเป็นเมืองเศรษฐกิจประจำภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่างๆ ของไทย (๔) สร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านโดยอาศัยความได้เปรียบที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เช่น เมืองศูนย์กลางยางพารา (Rubber city) เมืองนวัตกรรมอาหาร (Food Innopolis) เมืองสมุนไพร เป็นต้น และ (๕) ส่งเสริมและพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เพื่อให้เมืองเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ โดยการส่งเสริมให้เมืองเป็นเจ้าภาพจัดเทศกาลความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมระดับสากล โดยให้ความสำคัญกับการใช้มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น ขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาค

๔.๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทางด้านกายภาพ เทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีชีวภาพ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกอย่างลึกซึ้ง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพของคนและสังคมในการนำประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลมาใช้อย่างทั่วถึง รวมถึงการสร้างความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการใช้พลังงานจากแหล่งที่มาที่ยั่งยืนอย่างเพียงพอสำหรับความต้องการใช้ที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดย (๑) สนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมในการร่วมสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมจากภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก เพื่อสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ บิ๊กดาต้า อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เทคโนโลยีควอนตัม นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ วัสดุศาสตร์ เป็นต้น เพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้จริง ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชน (๒) สร้างระเบียงทางควอนตัมดิจิทัล (Digital super corridor) และเสริมสร้างความรู้และโอกาสในการเข้าถึงโครงข่ายบรอดแบนด์หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมีรูปแบบการเชื่อมโยงด้านดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในระดับสากลทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการวางกรอบในการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสเปกตรัมที่เพียงพอในราคาที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ มีการสนับสนุนธุรกิจแบบแพลตฟอร์ม ที่ทำให้เกิดการสร้างงานบริการในโลกดิจิทัลใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานบริการและบริหารของภาครัฐและเอกชน และสร้างความมั่นคงในการเชื่อมโยงเครือข่ายดิจิทัลเชื่อมต่อกับโลก (๓) สนับสนุนและเร่งรัดการนำวิทยาศาสตร์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ และการออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (Human-centered design) มาใช้ในภาคการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันมุ่งสู่ Intelligence for all เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลหลากหลายแหล่ง เช่น ข้อมูลเปิด ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง เป็นต้น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มศักยภาพคนในสังคมด้วยการเข้าถึงความรู้ เครื่องมือบนพื้นฐานของธรรมาภิบาลข้อมูล ซึ่งครอบคลุมความปลอดภัยไซเบอร์ ความมีจริยธรรม และการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (๔) ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกให้มากขึ้น บริหารจัดการพลังงานอย่างบูรณาการทั้งระบบ และการสร้างโครงข่ายพื้นฐานที่รองรับการใช้พลังงานในรูปแบบต่างๆ สำหรับสนับสนุนภาคการผลิตและบริการในอนาคต เช่น อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล เป็นต้น รวมทั้งกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานในภาคการขนส่งให้ใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทนมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) (๕) สร้างและรวบรวมผู้ทรงความรู้ (Brainpool) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของภาครัฐ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยในประเทศ ผ่านการสร้างแรงจูงใจต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในอนาคต รวมทั้งการสร้างผลงานที่ช่วยให้ผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเต็มที่

๔.๔ รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค

ดำเนินกรอบนโยบายการเงินและการคลังที่ยืดหยุ่นที่พร้อมรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจจากปัจจัยภายในและภายนอก และพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก และการดำเนินธุรกิจในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพเหมาะสมสำหรับการดำเนินและลงทุนทางธุรกิจ เชื่อมโยงการค้าการลงทุนของไทยกับต่างประเทศ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นชาติการค้าในอนาคต และสนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างสมดุล โดย (๑) สร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก โดยสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและการเงินชุมชน ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนเพื่อเปิดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาจากการผลิตไปสู่ตลาดเพื่อส่งเสริมการเป็นชาติการค้าอย่างครบวงจร (๒) รักษาความยั่งยืนทางการคลัง เพื่อสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณเชิงรุก เชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ (๓) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ขยายฐานภาษี และดำเนินการจัดเก็บภาษีรายการใหม่ให้ครอบคลุมบริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพิ่มการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเติบโตของท้องถิ่น (๔) รักษาเสถียรภาพการเงิน เพื่อสร้างภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ โดยดูแลเสถียรภาพระบบการเงินและเสถียรภาพราคา

โดยมีกรอบการดำเนินนโยบายการเงินที่โปร่งใสและยืดหยุ่น ส่งเสริมให้กลไกตลาดการเงินทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐและเอกชนมีเครื่องมือพร้อมป้องกันความเสี่ยง และมีกลไกเชิงสถาบันในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในภาพรวมได้อย่างครอบคลุม และ (๕) ส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการเงิน ส่งเสริมการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินด้านต่างๆ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการทางการเงิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลางทางการเงิน ปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรมในภาคการเงินและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน

๔.๕ สร้างพลวัตทางกฎหมาย

เพิ่มพลวัตทางกฎหมายเพื่อสร้างกฎระเบียบที่เป็นธรรมและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยปรับปรุงกฎระเบียบให้อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดย (๑) มีกฎระเบียบที่รักษาการแข่งขันที่เป็นธรรมให้ครอบคลุมทั้งธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ มีองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอิสระ และมีประสิทธิภาพ (๒) ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัย และเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เช่น การใช้ระบบนำร่องเพื่อทดลองสำหรับกฎระเบียบสำหรับเทคโนโลยีใหม่ๆ (Sandbox) และมีความพร้อมในการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับนานาประเทศในอนาคต พัฒนากลไกคุ้มครองการลงทุน และการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน (๓) มีกรอบกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น การจัดตั้งและฟื้นฟูธุรกิจได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การอำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออกสินค้าและบริการ กฎหมายล้มละลาย เป็นต้น เน้นการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจในทางปฏิบัติมากกว่าการให้สิทธิประโยชน์ และมีกฎหมายที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ๆ รวมทั้งยกเลิกกฎหมายและกฎระเบียบที่ล้าสมัย (๔) เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งมีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม (๕) เร่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายที่เท่าทันพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการค้าการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งเร่งสร้างบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการค้า กฎหมาย และการเจรจาระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหามาตรการกีดกันทางการค้า และสร้างอำนาจการต่อรองของไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ

๕. สร้างนักรบเศรษฐกิจยุคใหม่

สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกร ให้เป็นนักรบเศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน ๓ ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ พร้อมทั้งเป็นนักการค้าที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่การสนับสนุนการเป็นชาติการค้า (Trading nation) มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นผู้ประกอบการที่ “ผลิตเก่ง ขายเก่ง” หรือ “ซื้อเป็น ขายเป็น” บริการเป็นเลิศ สามารถขยายการค้าและการลงทุนไปต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการประกอบการอย่างมีธรรมาภิบาล

๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ

สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการการผลิตและบริการ การจัดการ และการตลาด สามารถบริหารจัดการธุรกิจและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดย (๑) สร้างและพัฒนาทักษะ องค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจในยุคใหม่ที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจและสามารถ

บริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ ไปพร้อมกับการวางรากฐานการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและจิตวิญญาณในการประกอบการ (๒) ส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ และนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอนาคต ตลอดจนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓) สร้างทักษะพื้นฐานจำเป็นและความถนัดที่แตกต่างและหลากหลาย (Multiliteracy) ของแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและธุรกิจรูปแบบใหม่ในอนาคต (๔) สนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและสามารถเชื่อมโยงการผลิตกับผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยสร้างระบบและกลไกที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการผลิต การขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อลดต้นทุนและให้ผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ และ (๕) ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิดคัสเตอร์ที่เข้มแข็ง ผู้ประกอบการสามารถเกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาดที่สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิตลง โดยการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกลุ่มของตน

๕.๒ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน

ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของผู้ประกอบการ โดย (๑) จัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนให้มีช่องทางทางการเงินที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ (๒) พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง เพื่อตอบโจทย์ความต้องการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม (๓) ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสม โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (๔) พัฒนาระบบประเมินมูลค่าทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการ และ (๕) มีระบบการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิต (Credit worthiness) และระบบการรู้จักลูกค้า (Know your customer: KYC) ที่สะดวกมากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งด้านการเงินและที่มิใช่การเงิน เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้สถานะและประวัติด้านเครดิตประกอบการพิจารณาของสถาบันการเงินหรือตลาดทุน

๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศตามระดับศักยภาพการประกอบการ โดย (๑) สนับสนุนผู้ประกอบการให้มีอัตลักษณ์และแบรนด์ที่เด่นชัด รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพและความแตกต่าง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงตลาดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานของธุรกิจสร้างสรรค์ (๒) ให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้ตลาดนำที่คำนึงถึงความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดที่มีมูลค่าสูง (๓) สนับสนุนช่องทางตลาดและการชำระเงินรูปแบบใหม่ โดยการสร้างตลาดออนไลน์ แอปพลิเคชันและช่องทางใหม่รองรับไลฟ์สไตล์ของคนในอนาคต เช่น ดิจิทัลแบงก์กิ้ง (Digital banking) กระเป๋าเงินดิจิทัล (Mobile wallet) ออนไลน์บุ๊กกิ้ง (Online booking) เป็นต้น (๔) สร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้มากขึ้น และ (๕) พัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาคของไทย และพัฒนานวัตกรรมการกระจายสินค้าโดยการพัฒนาระบบการให้ทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต

๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล

อนาคตของโลกไร้พรมแดนคือการแข่งขันบนฐานข้อมูล จึงต้องสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเป็นข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อการวางแผนธุรกิจ โดย (๑) สร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและบิ๊กดาต้าผ่านระบบออนไลน์ เพื่อพัฒนาและสร้างธุรกิจใหม่ (๒) สร้างและพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลผู้ประกอบการ เพื่อเป็นช่องทางหลักในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ

และเป็นแหล่งรวมที่ปรึกษาทางธุรกิจ (๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัยและต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ (๔) สนับสนุนการสร้างและพัฒนาแพลตฟอร์มกลางทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด ที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนธุรกิจในอนาคต เพื่อลดต้นทุนของทั้งภาครัฐและเอกชน และ (๕) สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทำงานร่วม (Co-working space) สำหรับผู้ประกอบการ เพื่อลดต้นทุนและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนนวัตกรรมและเชื่อมต่อธุรกิจระหว่างกันอีกทางหนึ่ง

๕.๕ ปรับบทบาทและกลไกภาครัฐ

ปรับบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ โดย (๑) บูรณาการกลไกภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการได้ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (๒) ยกกระตือรือร้นการอำนวยความสะดวกการให้บริการภาครัฐแก่ภาคธุรกิจ โดยเน้นประเด็นการเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตต่างๆ การจดทะเบียนทรัพย์สิน การได้รับสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุน การชำระภาษี และการค้าระหว่างประเทศ (๓) พัฒนาโครงสร้างและระบบคุณภาพของชาติ ทั้งระบบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ระบบมาตรฐานวิชา ระบบทดสอบ และระบบรับรองคุณภาพ ให้มีประสิทธิภาพ รองรับภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งการสร้างและพัฒนาศูนย์ทดสอบกลางสำหรับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม และศูนย์ตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าและบริการในระดับสากล โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการมากขึ้น (๔) สร้างระบบและศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้มีความเป็นอัจฉริยะ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับส่วนกลางและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีขั้นสูงให้มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และ (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจอย่างเกื้อหนุนกันระหว่างผู้ประกอบการที่มีขนาดและศักยภาพต่างกัน โดยมีระบบจูงใจให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาร่วมกัน

โดยสรุป ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งสู่เศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ อัตลักษณ์ ทักษะทางวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัลในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและยกระดับภาคการผลิตและบริการ อันเสมือนเป็นการสร้างความเข้มแข็งและเสียบบนฐานความสามารถของคนไทยและประเทศไทย โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นการหยั่งรากผลแห่งการพัฒนาที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” อย่างไรก็ตาม ภายใต้อิทธิพลของโลกและไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและบางกรณีไม่อาจคาดการณ์ได้ ในท้ายที่สุดแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คือการติดอาวุธแห่งศักยภาพพร้อมกับการเสริมเกราะป้องกันภัยในเวทีโลก ซึ่งจำเป็นต้องมีการประเมิน ทบทวน และปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างเป็นพลวัต เพื่อให้ไทยมีความสามารถในการแข่งขันที่แข็งแกร่งและโดดเด่นในระดับสากลอยู่ตลอดเวลา

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง
ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑. สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๑ ปัจจัยภายนอก

• การประเมินสถานการณ์แนวโน้มหลัก การเมืองของโลกยังคงมีสหรัฐอเมริกาเป็นตัวแสดงหลัก ซึ่งสหรัฐอเมริกายังเป็นผู้นำทางทหารที่เข้มแข็งและสามารถผนึกกำลังกับพันธมิตร โดยเฉพาะยุโรป ในการรับมือกับวิกฤตความขัดแย้งของโลก และภัยคุกคามใหม่ที่เกิดขึ้น รวมถึง สหรัฐอเมริกายังมีความได้เปรียบด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญเพียงพอโดยไม่ต้องพึ่งพิงหรือนำเข้าจากประเทศอื่นๆ ได้แก่ น้ำมัน และ ก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังมีการใช้อำนาจอ่อน (Soft Power) ร่วมกับอำนาจแข็ง (Hard Power) ส่งผลให้สหรัฐอเมริกา ยังคงมีความเข้มแข็งและเป็นที่น่าเกรงขามต่อประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตาม มีการคาดการณ์ว่า บทบาทของ สหรัฐอเมริกา จะถูกท้าทายจากประเทศอื่นมากขึ้น อาทิ จีน และรัสเซีย เพื่อถ่วงดุลอำนาจ

• สาธารณรัฐประชาชนจีน เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลกและกระแสโลกาภิวัตน์ใหม่มากขึ้นเรื่อยๆ จากการปรับนโยบายการต่างประเทศให้เป็นเชิงรุกและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น การเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากเป็นอันดับ ๑ ของโลก (Global Investment Trend Monitor ๒๕๕๗) รวมทั้งส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพ ด้วยการเพิ่มความร่วมมืออันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของจีน ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่นๆ อาทิ การออกนโยบาย One Belt One Road เส้นทางเชื่อมโยงการค้าใหม่ของจีนกับภูมิภาคอาเซียน ที่ส่งผลอย่างมากต่อภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีทำเลที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อระหว่างจีนผ่านอาเซียนเชื่อมโยงไปยังอินเดีย จึงทำให้ไทยมีแนวโน้มที่จะมีการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ทั้งจากประเทศจีน รวมถึงประเทศญี่ปุ่นที่มีความพยายามจะรักษาอำนาจจากการที่มีฐานผลิตในประเทศไทยจำนวนมากแต่เดิม

• ปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงต่างๆ ส่งผลให้หลายประเทศจัดให้ปัญหาความมั่นคงเป็นความสำคัญลำดับต้นๆ ของประเทศ เช่น ภัยคุกคามจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ความขัดแย้งภายในประเทศ การแพร่ขยายของอาวุธทำลายล้างสูง การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ ความยากจน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน เป็นต้น

• สถานการณ์และแนวโน้มของพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัลแพลตฟอร์ม¹ อย่างก้าวกระโดด และฉับพลันจะเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับวิถีชีวิตและการพัฒนาในทุกด้าน ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีสื่อสารและเทคโนโลยีชีวภาพ ทำให้รูปแบบการผลิต การดำเนินธุรกิจและการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างไร้พรมแดน การทำธุรกิจและธุรกรรมบนโครงข่ายดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างก้าวกระโดด เช่น การลงทุนวิจัยและพัฒนาอย่างมากในประเทศเกาหลีใต้ผลักดันผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดจาก ๖๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๒๓ เป็น

¹ หมายถึง สภาวะแวดล้อมการใช้งานเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเชื่อมต่ออุปกรณ์ทุกชนิดที่สามารถรองรับการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการมายังผู้รับบริการ โดยใช้ทรัพยากรทางข้อมูลและเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๕๖๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๔๓ หรือขยายตัวประมาณ ๘.๓ เท่าภายใน ๒๐ ปี และกรณีประเทศจีนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้นจาก ๑.๒ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๔๓ เป็น ๖.๖ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๕๓ และใช้เวลาอีกเพียง ๔ ปีในการขยายตัวเป็น ๑๐.๔ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๕๗ ดังนั้น ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและเร่งการพัฒนากำลังคนด้านวิจัยและพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ศาสตร์ทั้งห้า หรือ STEAM (science, technology, engineering, arts, mathematics) เพื่อพัฒนาเด็กวัยเรียนให้คิดเป็นวิทยาศาสตร์ จะทำให้สามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยี และนวัตกรรมก้าวทันโลก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก้าวกระโดดการพัฒนา และลดความเหลื่อมล้ำและสร้างคุณภาพชีวิต

• ในอนาคตองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแขนงใหม่ เช่น วิทยาการรับรู้ (Cognitive Science) ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างสมองและจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด อารมณ์ และการกระทำ เป็นต้น มีความสำคัญต่อการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่จะส่งผลให้เกิดการพลิกโฉมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของมนุษย์แบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยมีแนวโน้มว่าเกิดการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๑๒ ด้าน ได้แก่ (๑) อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (๒) โปรแกรมอัจฉริยะที่สามารถคิดและทำงานแทนมนุษย์ (๓) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) (๔) เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) (๕) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ขั้นก้าวหน้า (Advanced Robotics) (๖) ยานพาหนะไร้คนขับ (Autonomous and Near-Autonomous Vehicles) (๗) เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ (Next-Generation Genomics) (๘) เทคโนโลยีการเก็บพลังงาน (Energy Storage) (๙) การพิมพ์แบบสามมิติ (๓D Printing) (๑๐) เทคโนโลยีวัสดุขั้นก้าวหน้า (๑๑) เทคโนโลยีการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซขั้นก้าวหน้า และ (๑๒) เทคโนโลยีพลังงานทดแทน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม

• การพัฒนาเทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของทุกคนเนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์สื่อสารประสิทธิภาพสูงที่สามารถบรรจุ รับ ประมวลผล และแสดงผลข้อมูลได้อย่างมหัศจรรย์ โดยคาดว่าในปี ๒๐๒๕ ประชากรโลกประมาณ ๒-๓ พันล้านคนจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคที่ต้องการความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความชอบคล้ายคลึงกันบนโลกออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความเป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น (Individualism) ความต้องการรู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกันจะลดลง โดยการใช้เครื่องมือ ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วที่จะนำสังคมไทยไปสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น เป็นความท้าทายต่อการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

๑.๒ ปัจจัยภายใน

• การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงจาก ๓.๖ คน ในปี ๒๕๔๓ เหลือ ๒.๗ คน ในปี ๒๕๕๗ และมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ครอบครัวที่มีเฉพาะคู่สามีภรรยาแต่ไม่มีบุตร ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเพศเดียวกัน ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวอยู่คนเดียว ซึ่งครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวข้ามรุ่นถือเป็นครอบครัวที่มีความเปราะบางมากกว่าครอบครัวประเภทอื่น โดยในปี ๒๕๕๖ มีครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ๑.๔ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ของครัวเรือนทั้งหมด และส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีปัญหาทางการเงินและความลำบากในการจัดหาที่อยู่อาศัย อีกทั้งยังต้องรับมือกับทัศนคติในเชิงลบและการตีตราทางสังคม โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีอายุน้อย ขณะที่ครอบครัวข้ามรุ่นมีจำนวนมากกว่า

๔๐๐,๐๐๐ ครั้วเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ ๒ ของครั้วเรือนทั้งหมด และมีเด็กจำนวนมากถึง ๑.๒๔ ล้านคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวข้ามรุ่น และหัวหน้าครั้วเรือนส่วนใหญ่เป็นหญิงสูงอายุ และ ๑ ใน ๕ ของผู้สูงอายุในครอบครัวข้ามรุ่นมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและการศึกษาต่อของเด็ก ทั้งนี้ พบว่าเด็กที่ได้รับการดูแลโดยปู่ย่าตายายที่สูงอายุมีผลการเรียนที่ดีกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ นอกจากนี้ ยังพบว่าครอบครัวอยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๓๐ มีประมาณร้อยละ ๖ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๔ ในปี ๒๕๕๖ และคาดว่าในปี ๒๕๗๖ จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ (ที่มา : Thailand.UNFPA.org) อีกทั้งโครงสร้างประชากรไทยจะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔

• โครงสร้างและองค์ประกอบของประชากรในแต่ละเจนเนอเรชัน ในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปีข้างหน้า ประชากรในประเทศไทยจะมีเจนเนอเรชันแตกต่างกัน และจะมีเจนเนอเรชันใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีประชากร ๕ รุ่นเจนเนอเรชัน ได้แก่ (๑) รุ่นก่อนเบบี้บูมเมอร์ซึ่งเกิดก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๙ (๒) รุ่นเบบี้บูมเมอร์ เกิดในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๕๐๗ (๓) รุ่นเจนเนอเรชันเอกซ์ เกิดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๒๔ (๔) รุ่นเจนเนอเรชันวาย เกิดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๘ และ (๕) รุ่นเจนเนอเรชันซีและอัลฟา เกิดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๘ โดยเจนเนอเรชันวายมีมากที่สุดร้อยละ ๓๒ ของประชากรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เจนเนอเรชันเอกซ์ร้อยละ ๒๖ ของประชากรทั้งหมด และปี ๒๕๗๙ ประเทศไทยจะมีประชากรทั้งหมด ๖ รุ่น ประกอบด้วย ๕ รุ่นที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน และจะมีรุ่นหลังเจนเนอเรชันซีและอัลฟาเพิ่มเข้ามาเป็นวัยเด็กตั้งแต่นั้นปี ๒๕๖๙ โดยในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปีข้างหน้า ประชากรรุ่นเจนเนอเรชันซีและอัลฟา และรุ่นเจนเนอเรชันหลังเจนอัลฟา ซึ่งเป็นวัยเด็กและวัยแรงงานมีอัตราการเติบโตประชากรที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรเจนเนอเรชันเอกซ์ เจนเนอเรชันวาย และเบบี้บูมเมอร์ จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี ๒๕๖๐ โดยประชากรเจนเนอเรชันวาย จะยังคงเป็นประชากรที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดประมาณร้อยละ ๓๑ ของประชากรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เจนเนอเรชันเอกซ์ ร้อยละ ๒๓.๙๙ ของประชากรทั้งหมด และเจนเนอเรชันซีและอัลฟามีร้อยละ ๒๑.๘๕ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งความหลากหลายของรุ่นเจนเนอเรชันที่มีทัศนคติพฤติกรรมที่ต่างกัน ทำให้สังคมในอนาคตจะประกอบด้วยคนที่มีความหลากหลายทางความคิดและการใช้ชีวิตมากขึ้น

๒. เป้าหมาย

๒.๑ เป้าหมายอนาคตประเทศไทย : ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (โดยมีเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ ๕) สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสุข ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีงานและรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในระดับดี มีการธำรงรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มีความเป็นพลเมือง มีระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพและโปร่งใส มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน นำสู่การเป็นประเทศที่น่าอยู่ เป็นผู้นำด้านวิสาหกิจเพื่อสังคม และเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุน การศึกษา ศาสนา และการดูแลสุขภาพ

๒.๒ เป้าหมายการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า โดยคนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง

๒.๓ กรอบทิศทางและเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย เพื่อให้คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ควบคู่กับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๔ ด้าน ได้แก่

- **ใจ** มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ รักษาศีลธรรม คุณธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมสำหรับ “คนไทย” พื้นฐานทุกคนในวงกว้างจนเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยรักษาความเป็นไทย เข้าใจสังคมไทยและสังคมโลก ยอมรับความแตกต่าง มีความเคร่งครัดและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายของสังคม
- **สติปัญญา** มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพึ่งตนเองได้ มีความรู้สามารถหลากหลายด้าน (well-rounded) และความรู้รอบตัวสูง
- **กาย** มีพัฒนาการที่รอบด้านตั้งแต่อยู่ในครรภ์ มีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รักการเล่นกีฬา ขจัดปัญหาเด็กปฐมวัยได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ และมีพัฒนาการไม่สมวัย
- **สภาพแวดล้อม** ครอบครัวไทย จะต้องมีความสามารถในการสั่งสอน ดูแลเยาวชนในครอบครัวได้ ไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน ระบบนิเวศที่สนับสนุนครอบครัวในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ สังคมที่มีความสุข

๒.๔ เป้าหมายตัวชี้วัด ²

- ดัชนีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HDI) มีค่าคะแนนมากกว่า ๐.๙๐
- Global Entrepreneurship Index อยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ ๗๐
- SDG ๓ มีเปอร์เซ็นต์ที่ ๙๐
- คะแนน PISA สูงกว่า ๕๐๐ คะแนน

๓. ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและแนวทางการพัฒนา

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของ **ปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญา (multiple intelligence) ของมนุษย์ที่หลากหลายและการพัฒนาและรักษา

² ตัวชี้วัดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม ที่สะท้อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และตัวชี้วัดคุณภาพขั้นต่ำของโรงเรียน

กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีที่สุดด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อเด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ โดยมีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๓.๑ ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ : ในระยะ ๕ ปี ๑๐ ปี ๑๕ ปี และภายใน ๒๐ ปี

๑) ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) “พลิกโฉมพื้นฐาน”

๑.๑) คนไทย

- คนไทยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน และอัตลักษณ์ใหม่ที่มีวินัย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม มัธยัสถ์อดออม มีจิตสาธารณะ จิตสำนึกความเป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อเสรีภาพและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
- เด็กและเยาวชนได้รับการปูพื้นฐานหลักของทักษะศตวรรษที่ ๒๑ มีวินัย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม รักการเรียนรู้ มีทักษะทางการเงิน มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และ STEAM
- คนไทยได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานสูงขึ้นและได้รับการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องวินัยในการทำงานและการเงิน
- ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงานทำ มีรายได้ เข้าถึงระบบการประกันสุขภาพ มีส่วนร่วมทางสังคม มีระบบสนับสนุนการดูแลในกรณีที่ตกอยู่ในระดับภาวะพึ่งพาสูง

๑.๒) ครอบครัวไทย

- พ่อแม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ และครอบครัวได้รับการสนับสนุนการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีคุณภาพ
- ครอบครัวไทยได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทในการสร้างคนที่ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น และมีจิตสำนึกความเป็นไทย

๑.๓) สังคมไทย

- มีระบบการบริหารจัดการชุมชนที่ดีเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนให้รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
- สังคมไทยเป็นสังคมที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ที่จะนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง

๑.๔) สภาพแวดล้อมและกลไก

- ปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมเพื่อรองรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ (มีการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับอนุบาล มีการปรับปรุงโครงสร้างการศึกษาที่เน้นสายอาชีพมากขึ้น) มีการเรียนการ

สอนและการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เกิดทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะภาษาที่ ๓ ทักษะและความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ อย่างคล่องตัว

- มีการปรับระบบการสร้างคนและการสร้างสรรค์งานวิจัยที่ตรงต่อความต้องการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ
- มีการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมและผู้ประกอบการยุคใหม่
- มีระบบบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ และประชาชนเน้นการดูแลสุขภาพและการป้องกัน ชุมชนเกิดเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน มีระบบฐานข้อมูลกลางสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิต
- มีกิจกรรมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาและนันทนาการ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีทั้งกายใจ สติปัญญา และหล่อหลอมจิตวิญญาณการเป็นพลเมืองดี มีโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่ได้มาตรฐาน
- มีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๒) ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙) “ต่อยอดสิ่งใหม่”

๒.๑) คนไทย

- เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ได้รับการดูแลอย่างครบวงจร มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน เด็กและเยาวชนต้นรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถนำองค์ความรู้ STEAM เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงาน มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓
- คนไทยมีทักษะ มีความรู้ มีทักษะอาชีพสูงขึ้นเพียงพอที่จะสร้างงานและสร้างรายได้หลายช่องทาง สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงาน คนไทยมีความสามารถบริหารการเงินและวางแผนชีวิตเป็นอย่างดี
- ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามทักษะ ความสามารถ และระดับของภาวะพึ่งพา มีงานทำ มีหลักประกันที่มั่นคงในการดำรงชีวิตทั้งด้านรายได้ การประกันสุขภาพ และการดูแลกิจวัตรประจำวันหากอยู่ในภาวะพึ่งพา

๒.๒) ครอบครัวไทย

- พ่อแม่ได้รับการเสริมพลังในการเลี้ยงบุตรและการดูแลบุพการีอย่างมีคุณภาพจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมให้สอดคล้องกับภาวการณ์ทางประชากรและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการงานหารายได้และการดูแลสมาชิกในครอบครัว

๒.๓) สังคมไทย

- สังคมไทยเป็นสังคมแบบมีส่วนร่วม มีค่านิยมต่อต้านการคอร์รัปชัน และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔) สภาพแวดล้อมและกลไก

- ปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมเพื่อรองรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างต่อเนื่อง และเกิดเครือข่ายการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้แบบพหุปัญญา พหุวัฒนธรรม และเชื่อมต่อกับภาคธุรกิจ ภาคสังคม

- มีนักวิจัยและผลงานวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างดี
- มีการพัฒนานวัตกรรมและผู้ประกอบการยุคใหม่อย่างเป็นระบบ และมีผู้ประกอบการ Startup³ ที่สามารถเติบโตทางธุรกิจ (Grow Up) จำนวนมาก และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น
- มีระบบบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและประชากรทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง มีชุมชนเป็นฐานในการสร้างการมีสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน มี Health Literacy มีระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลายเข้าถึงง่าย
- มีการเล่นกีฬาตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคลอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต มีระบบพัฒนานักกีฬาและบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการที่ได้มาตรฐานเพื่อต่อยอดศักยภาพให้สูงขึ้น และมีการวางรากฐานอุตสาหกรรมกีฬา
- มีการใช้ระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบตลอดทุกช่วงอายุสามารถนำมาใช้บริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๐ – ๒๕๗๕) “ก้าวไกลเป็นเลิศ”

๓.๑) คนไทย

- เด็กและเยาวชน รักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ ที่ดีเยี่ยม และมีความสามารถและทักษะการคิดวิเคราะห์ที่หลากหลาย สามารถนำมาปรับใช้กับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี
- คนไทยมีสมรรถนะของการเป็นแรงงานทักษะสูง สามารถเรียนรู้ในการพัฒนาและสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ได้ดี มีความคิดริเริ่ม และสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้เป็นอย่างดี สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และมีความมั่นคงทางด้านการเงิน
- ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพดี มีงานทำอย่างมั่นคง สามารถสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี และสามารถบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

๓.๒) ครอบครัวไทย

- ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียง

๓.๓) สังคมไทย

- สังคมไทยมีคนไทยที่มีวินัย คนไทยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม มีความมั่นคง มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และวิถีความเป็นไทย เป็นสังคมโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชันลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

๓.๔) สภาพแวดล้อมและกลไก

- มีระบบเทคโนโลยีการเรียนรู้ยุคใหม่อย่างเต็มรูปแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในยกระดับความรู้ ทักษะอาชีพ และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับโลกยุคใหม่
- มีนักวิจัยและผลงานวิจัยและพัฒนา ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นของคนไทยหรือประเทศไทย และส่งผลโดยตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- มีธุรกิจใหม่ที่มีใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และสามารถไปสู่อุตสาหกรรมต่างประเทศได้ และประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลาง Startup ชั้นนำระดับนานาชาติ

³ Startup หมายถึง บริษัทที่ออกแบบมาเพื่อให้สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้ทรัพยากรทางเทคโนโลยีและกลไกการขับเคลื่อนทางธุรกิจที่ดึงดูดชนมาเป็นผู้ร่วมสร้างการให้บริการขนาดใหญ่

- มีระบบบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ทั่วประเทศ
- มีระบบการส่งเสริมการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ และกีฬาเพื่ออาชีพและมีเส้นทางอาชีพที่มั่นคง และมีการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง

๔) **ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๕ – ๒๕๗๙) “มั่นคง ยั่งยืน”**

๔.๑) **คนไทย**

- คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความสามารถในการกำกับ ควบคุมตนเอง มีความมุ่งมั่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สังสรรค์ สิ่งที่ดี มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความสุข และมีทักษะการครองชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างสมบูรณ์
- เด็กและเยาวชน มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา และความรู้รอบตัวสูง มีสมรรถนะพื้นฐานในการทำงาน ทักษะการเป็นนักคิด นวัตกรรม และผู้ประกอบการ มีคุณลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกมิติ
- คนไทยมีสมรรถนะของการเป็นแรงงานทักษะสูง (Sophisticated worker) นวัตกรรม (Innovator) นักคิด (Thinker) และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) และสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย มีคุณลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกมิติ
- ผู้สูงอายุมั่นคงในชีวิต มีสุขภาพดี สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม ได้รับการยอมรับเป็นสถาบันสังคมผู้สูงวัยที่มีบทบาทในการสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศ มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้กับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพทั้งด้านกาย ใจ จิตวิญญาณ และสติปัญญา มีคุณลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกมิติ

๔.๒) **ครอบครัวไทย**

- พ่อแม่มีความสามารถในการดูแลเลี้ยงดูบุตรและดูแลบุพการีอย่างมีคุณภาพ ให้ความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงให้กับคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี
- ครอบครัวไทยมีความมั่นคง ครอบครัวอบอุ่น มีความสุขบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตของครอบครัวไทยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

๔.๓) **สังคมไทย**

- สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

๔.๔) **สภาพแวดล้อมและกลไก**

- มีระบบการเรียนรู้ที่รองรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ที่สมบูรณ์ และระบบสร้างสรรคงานวิจัยที่สอดคล้องกับพลวัตทางประชากรและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน และมีส่วนสร้างคนไทยให้มีคุณลักษณะของมนุษย์ที่สมบูรณ์
- มีนักวิจัยและผลงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประเทศและนานาชาติ และเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมใหม่เพื่อเศรษฐกิจและสังคมนานาชาติ
- ธุรกิจมีความยั่งยืนและเติบโต สามารถสร้างรายได้หลักเข้าสู่ประเทศและยกระดับรายได้ของประเทศ
- มีระบบบริการสาธารณสุขของคนในชาติเป็นไปตามมาตรฐานประเทศพัฒนาแล้ว มีระบบการคลังสุขภาพและระบบหลักประกันสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรมและยั่งยืน

- ประเทศไทยมีความเป็นเลิศและมีชื่อเสียงด้านกีฬา และอุตสาหกรรมกีฬาสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

๓.๒ แนวทางการพัฒนา

๑) **การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** (Transformation of Culture) มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต ดังนี้

๑.๑) **การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว** โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัจ อุดมคติ ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๑.๒) **การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา** โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

๑.๓) **การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา** เพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแพร่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตาม คำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๑.๔) **การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน** โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

๑.๕) **การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ** โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัททั้งพนักงานและลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม เช่น วิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นต้น

๑.๖) **การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม** โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๑.๗) **การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม** โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงานเพื่อส่วนรวม สนับสนุน ส่งเสริม เป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วง การตั้งครรภ์ วัยเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะ ความรู้ เป็นคนดี มีวินัย มีความรอบรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการ วางแผนทางการเงิน (Financial Planning) ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมี คุณค่า ดังนี้

๒.๑) **ช่วงการตั้งครรภ์ / แรกเกิด / ปฐมวัย** เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การ ส่งเสริมการให้สารอาหาร ที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยใน ทุกด้าน

๒.๒) **ช่วงวัยเรียน / วัยรุ่น / นักศึกษา** ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการ แก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึง ทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงิน ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ภายใต้อิทธิพลที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๒.๓) **ช่วงวัยแรงงาน** ยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ ความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงานตามหลักการการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้าง ผลผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้ สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของ พ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้ (Knowledge facility) เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษและการเป็นผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งมาตรการขยายอายุการ ทำงาน

๒.๔) **ช่วงวัยผู้สูงอายุ** ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงาน หลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการ สร้างเสริมสุขภาพ ฟันฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และ หลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม เช่น การเป็นอาสาสมัคร (Social Productivity) ส่งเสริมสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุ (Silver Economy)

๓) การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอด ชีวิต ดังนี้

๓.๑) **การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑** โดย ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการใช้ ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิเช่น Science (ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม)

Technology (ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี) Engineering (ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา) Art (ความรู้และทักษะทางศิลปะ) และ Mathematics (ความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง (Reflection) การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ (Self-directed learners) การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

๓.๒) การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมให้เด็กเรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของเด็ก รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครุรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาเด็กโดยตรง

๓.๓) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค ทั้งถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูปการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มากกว่าการวัดระดับความรู้ ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

๓.๔) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมีระบบเทียบโอนประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การ Upskill/Reskill การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD) ภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น (Basic Literacy) โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว

๓.๕) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก บนพื้นฐานของความเข้าใจลุ่มลึก (critical understanding) ในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ของไทยและพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มการรับรู้ของคนไทยด้านพหุวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความอดกลั้น (tolerance) ต่อความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน (youth and student mobility)

การฝึกตัวและการทำงานระยะสั้นในประเทศเพื่อนบ้าน (youth attachment and internment) ในภูมิภาคเอเชีย
 อากเนย์

๓.๖) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะ
 ดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อ
 การเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่าน
 เทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๗) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนนานาชาติ โดยเน้นการเสริมสร้างและ
 พัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะสาขาสู่ระดับนานาชาติ ในการ
 ให้บริการทางการศึกษา วิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะแรงงาน ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทาง
 วิชาการและการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ เป็น
 ศูนย์ฝึกอบรม และศูนย์ทดสอบสมรรถนะในระดับภูมิภาค

๔) การตระหนักถึงพหุปัญญา (multiple intelligence) ของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ
 ภาษา (verbal-linguistic) ตรรกะและคณิตศาสตร์ (logic and mathematical) ด้านทัศนยะและมิติ (visual and
 spatial) ดนตรี (musical-rhythmic and harmonic) กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย (bodily kinesthetic) การ
 จัดการตนเอง (intrapersonal) มนุษย์สัมพันธ์ (interpersonal) การพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ
 (Talents) ของพหุปัญญาแต่ละประเภท รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน การสร้าง
 สภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถ
 พิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ดังนี้

๔.๑) การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้ง
 สื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนไทยมีการพัฒนาที่สมดุล มีทางเลือกในการใช้ศักยภาพพหุปัญญา
 ในการดำรงชีวิต เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาที่สังคมยอมรับและเห็นความสำคัญ อาทิ นักกีฬา นักดนตรี ศิลปิน นัก
 คิด นักเขียน รวมทั้งมีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ จัดโรงเรียน ระบบเสริม
 ประสบการณ์ (enrichment) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างมาตรการจูงใจ เพื่อพัฒนาผู้มีความ
 สามารถพิเศษผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก ทั้งด้านกีฬา ภาษาและวรรณกรรม
 สุนทรียศิลป์ ตลอดจนการวิจัย

๔.๒) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุน (eco-systems) ที่
 เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน/เครื่องมือการทำงานที่
 เหมาะสม การสร้างระบบเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่ในปัจจุบันในรูปแบบการร่วมมือ
 (consortium) การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชา (Convergence) เพื่อรวม
 นักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นนำให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้าง
 ความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้นักวิจัยความสามารถสูงของไทย
 รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่าง
 มั่นคง

๔.๓) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาช่วยสร้าง
 และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ ทั้งในรูปแบบการทำงานชั่วคราวและถาวรตามความเหมาะสมของ
 เป้าหมายการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ รวมถึงผู้มีความสามารถที่มีศักยภาพสูงด้านต่างๆ ลูกหลาน

ชาวต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยที่มีความสามารถพิเศษ และการรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษจากทั่วโลก และผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพหรือทักษะสูงในสาขาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม
มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมี “ทักษะด้านสุขภาวะ” ที่เหมาะสม ดังนี้

๕.๑) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็น “ทักษะทางปัญญาและสังคม” ที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มี ความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

๕.๒) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาวะในทุกนโยบาย (Health in All Policies) ที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย เช่น ยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มลพิษทางสิ่งแวดล้อม อาหารที่ให้โทษต่อสุขภาพ อุบัติเหตุบนท้องถนน และกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases : NCDs) เป็นต้น

๕.๓) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงิน การคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบ ด้านสุขภาพโดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ

๕.๔) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต (Internet of Things) ทางด้านสุขภาพ อาทิ การพัฒนาอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart devices) ในการวัดอัตราการเต้นชีพจรหัวใจและส่งข้อมูลให้แพทย์ทราบทันที และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึงการปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

๕.๕) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาพดีของตนเองได้ เช่น ให้ความรู้ สนับสนุนทรัพยากรที่

จำเป็นในการจัดการสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาพของแต่ละพื้นที่

๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (eco-systems) มุ่งเน้นการสร้างคามอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

๖.๑) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เน้นการสร้างความรู้ในการวางแผนชีวิตและการสร้างครอบครัว ความรอบรู้ด้านการเงินและการวางแผนการเงิน การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัว ดังนี้

๖.๑.๑) การส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างบุตรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการสร้างคามเข้าใจที่ถูกต้องให้กับกลุ่มคนก่อนก้าวมาเป็นพ่อแม่ ตั้งแต่การพัฒนาการเข้าถึงบริการสุขภาพ การส่งเสริมวางแผนครอบครัว การตรวจเช็คความพร้อมในการสร้างครอบครัว การส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ในกลุ่มแม่ เพื่อส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ

๖.๑.๒) การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ มุ่งเน้นการให้ความรู้ผู้ที่จะมาเป็นพ่อแม่/ผู้ปกครองในเรื่องโภชนาการ วิธีการเลี้ยงดู วิธีการสื่อสาร และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม บนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์ และถึงช่วงอายุต่าง ๆ ของการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงขยายผลไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีในลักษณะของโรงเรียนพ่อแม่ในวงกว้าง เพื่อมีส่วนช่วยในการสร้างพัฒนาการวางพื้นฐานความคิด ทักษะอารมณ์ ทักษะสังคม ทักษะทางการเงิน และพัฒนาความเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม มีความรับผิดชอบ และพึ่งพาตนเอง จัดให้มีสถานที่ บุคลากร และทรัพยากรที่จำเป็นในการให้คำปรึกษาในการเสริมพลังสายใยภายในครอบครัวและส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองท้องถิ่นทุกแห่ง โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชุมชน ผู้ประกอบการที่ไม่แสวงหากำไร เครือข่ายจิตอาสา เป็นต้น

๖.๑.๓) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างคามสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานทั้งมาตรการส่งเสริมให้พ่อแม่ที่มีบุตรก่อนวัยเรียนและต้องทำงานในสถานประกอบการมีเวลาในการเลี้ยงดูบุตร มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดสวัสดิการการเกื้อกูลและเสริมพลังลูกจ้างได้มีเวลาในการดูแลบุตรก่อนวัยเรียนและ/หรือพ่อแม่ที่อยู่ในภาวะพึ่งพา มีมาตรการทางการเงินสนับสนุนผู้ประกอบการที่ลงทุนทางสังคม เพื่อผู้ประกอบการที่จัดบริการเชิงสังคมในการสนับสนุนครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน/สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ เช่น สถานดูแลเด็กปฐมวัย สถานดูแลผู้สูงอายุรูปแบบต่างๆ เป็นต้น การสนับสนุนบทบาทของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวเปราะบาง อาทิ การมีระบบพี่เลี้ยงชุมชน มาตรการสนับสนุนการบริหารและพัฒนาเด็ก รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายกำหนดบทบาท และจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัว ควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาครอบครัว

๖.๒) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๖.๓) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน อาทิ ศูนย์เยาวชน ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ

๖.๔) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพในตลอดช่วงชีวิต (ตั้งแต่เกิดจนตาย) เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็ง และตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อ อนาคตการคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติ รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๗.๑) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต โดยส่งเสริมให้เด็กเยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการเล่นกีฬาบางชนิดที่มีความจำเป็นต่อทักษะในการดำรงชีวิต (ว่ายน้ำ ยิมนาสติก มวยไทย) รวมทั้งการมีอิสระในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจ สร้างความสัมพันธ์อันดี หล่อหลอมจิตวิญญาณและการเป็นพลเมืองดี

๗.๒) การส่งเสริมให้มวลชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ โดยเน้นการจัดกิจกรรมกีฬา สร้างโอกาสและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้มีคุณธรรมของความเป็นนักกีฬา มีระเบียบ วินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย และรู้จักการขอโทษ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย

๗.๓) การส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดสู่ระดับอาชีพ โดยมุ่งการสร้างและพัฒนา นักกีฬาของชาติ การเฟ้นหานักกีฬาที่มีความสามารถ สร้างพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันแสดงศักยภาพ ด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมการจัดกีฬาระดับนานาชาติ และสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมีเส้นทางอาชีพที่มั่นคง ควบคู่กับส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดการความรู้ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพ และนันทนาการเชิงพาณิชย์

๗.๔) การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬา (Sport Industry) และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและนันทนาการอย่างครบวงจร โดยการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของการลงทุนและฐานผลิตด้านอุตสาหกรรมกีฬาและธุรกิจเกี่ยวเนื่องของภูมิภาคเอเชีย (Sport Hub) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ การสนับสนุนและส่งเสริมผลิตบุคลากรและการพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬา รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการกีฬาและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาที่สอดคล้องกับศักยภาพและประเภทของธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา

๗.๕) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ โดยมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการทั้งครูหรือผู้สอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้บริหารการกีฬา อาสาสมัครกีฬา อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส ได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถต่อยอดศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการที่มีมาตรฐานของประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติ

ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส

และความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มุ่งตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แสดงให้เห็นว่าในหลายทศวรรษที่ผ่านมา แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้ก้าวออกจากภาวะความยากจน แต่การกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่งยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มาก ซึ่งมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมือง การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จึงเป็นโจทย์สำคัญอย่างยิ่ง

ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่สำคัญของประเทศอยู่ในภาคการเกษตรและชนบท อันเกิดจากการที่คนจนไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่ดินและความรู้ ไม่สามารถจัดการที่ดินให้เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่า และจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติและตลาดได้ เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดวิสัยทัศน์และทักษะในการประกอบการเชิงธุรกิจ ทำให้เสียเปรียบเมื่อเข้าสู่วงจรการทำธุรกิจการเกษตร เกิดภาวะหนี้สิน จึงเกิดปรากฏการณ์การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่กี่ยี่สิบปี ทำให้แรงงานต้องทิ้งครอบครัวไปทำงานในเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว การกำหนดให้ภาคการเกษตรและครัวเรือนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการปรับโครงสร้างและพฤติกรรม จะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพลิกฟื้นโครงสร้างทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

บทเรียนจากนานาประเทศชี้ว่า การยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ไม่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมศูนย์อำนาจการสั่งการและรวมศูนย์กลางความเจริญที่เมืองหลวงเพียงแห่งเดียว แต่จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดเมืองหลักให้มากขึ้นและมีการกระจายตัวในทุกภูมิภาค เพื่อเป็นกลจักรสำคัญของการสร้างเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากร แรงงาน ความรู้และความริเริ่มสร้างสรรค์ของคนในพื้นที่ การกระจายศูนย์กลางความเจริญเพิ่มขึ้นนี้จะมีผลโดยตรงต่อการสร้างงานในพื้นที่เพื่อให้แรงงานไม่ต้องไปทำงานท่าไกลครอบครัว กลไกที่เกิดขึ้นเหล่านี้จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมมีพลังขับเคลื่อน และช่วยลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศด้วย

นอกจากนี้ แนวโน้มที่ชัดเจนในระดับนานาชาติยังชี้ว่า การทำงานของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ได้ โดยเฉพาะในกรณีประเทศไทย ซึ่งกลไกของระบบราชการที่ยังรวมศูนย์และขาดความคล่องตัวในการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น จะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการขับเคลื่อน โดยเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและยอมรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง

ในขณะเดียวกัน แนวโน้มด้านประชากรในอนาคตได้มีประเด็นที่ท้าทายต่อคุณภาพชีวิตของประชากรและการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ภายใน ๕ ปีข้างหน้าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ คือร้อยละ ๒๐ ของประชากรไทยจะเป็นผู้สูงอายุ และคาดว่าใน ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรสูงวัยถึงร้อยละ ๓๐ ของประชากรทั้งหมด

ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนที่ลดลงเป็นลำดับ ซึ่งหมายถึงกำลังแรงงานที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจจะลดลงมาก ความสามารถในการดูแลเกื้อหนุนทั้งเด็กและผู้สูงอายุก็จะลดลงด้วย นอกจากการเปลี่ยนผ่านทางประชากรแล้ว ประเทศไทยยังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งส่งผลทั้งด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจและการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตของคน ขณะเดียวกันการนำเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็วเข้ามาทดแทนการใช้แรงงานคนโดยขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบจะส่งผลกระทบต่อลักษณะของการจ้างงาน หากขาดการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์แนวโน้มดังกล่าว ประชากรวัยแรงงานอาจต้องเผชิญกับภาวะการว่างงานฉับพลันอันเกิดจากเทคโนโลยีที่เข้ามาทดแทนแรงงาน และมีกลุ่มผู้สูงอายุที่จะกลายเป็นคนจนใหม่ เนื่องจากไม่ได้เตรียมการออมไว้ก่อนเกษียณอายุ และไม่สามารถมีรายได้หลังเกษียณ ยุทธศาสตร์ที่จะรับมือกับปัญหานี้คือ การเพิ่มทักษะและผลิตภาพของแรงงาน และการสร้างหลักประกันความมั่นคงตลอดช่วงชีวิต ด้วยแนวคิด “ระบบสวัสดิการที่ดีที่สุด คือ การเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด ขณะที่รัฐต้องให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง”

จากแนวคิดทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ดังนี้

"สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับเพื่อความสมานฉันท์ และเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ"

ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญคือ

๑. ความแตกต่างของรายได้ระหว่างประชากรร้อยละ ๑๐ ที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ ๑๐ ที่จนที่สุดไม่เกิน ๑๕ เท่า (ปัจจุบัน ๒๒ เท่า) (ประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ (Gini) ไม่เกิน ๐.๓๖)
๒. ในระดับจังหวัด ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index) ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า ๐.๖๐ (ดัชนี HAI ประกอบด้วยตัวชี้วัด ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ชีวิตครอบครัวและชุมชน การคมนาคมและการสื่อสาร และการมีส่วนร่วม)
๓. พัฒนาจังหวัดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมไม่น้อยกว่า ๑๕ จังหวัด
๔. สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด (รวมแรงงานในระบบและนอกระบบ) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๕. ยกระดับการประกอบการในภาคการเกษตร โดยทำให้ทุกตำบลมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเกษตรอย่างน้อยตำบลละ ๕ กลุ่ม
๖. สัดส่วนสตรีในทางการเมืองไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ และสัดส่วนสตรีในตำแหน่งบริหารในหน่วยงานและในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐
๗. คริวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐
๘. ดัชนีคุณภาพภาวะประชากรสูงอายุ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๗๐ (ดัชนีย่อยประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการเตรียมตัวก่อนถึงวัยสูงอายุ การมีหลักประกันยามชราภาพของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ทักษะชีวิตต่อผู้สูงอายุ พฤติกรรมสุขภาพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม สถานะการเงิน ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ระบบประกันสุขภาพ การอยู่อาศัยร่วมกับครอบครัว การจัดสรรงบประมาณและการดูแลผู้สูงอายุโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
๙. ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการพึ่งตนเองและจัดการตนเองเพิ่มขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ประเด็นที่ ๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ (Closing the Gap)

- ๑.๑ **ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก** เพื่อพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร และบริบทของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นระบบการจัดการตนเองของเกษตรกร และการมีกลไกเฉพาะในการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัยความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่คุณค่า และเพิ่มช่องทางการตลาด กำหนดนโยบายและกติกาเพื่อเพิ่มโอกาสของเกษตรกรและให้ส่วนแบ่งตลาดระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และเกษตรกรรายย่อยอยู่ในระดับที่เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมการผลิตแปรรูปและการจัดการในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการเกษตร
- ๑.๒ **กระจายการถือครองทรัพย์สิน** โดยการปฏิรูประบบภาษีและกำหนดมาตรการเพื่อสร้างความเสมอภาคและกระจายทรัพยากร ที่สำคัญได้แก่ การจัดเก็บภาษีการถือครองทรัพย์สินในลักษณะภาษีความมั่งคั่ง โดยเฉพาะภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในอัตราก้าวหน้าตามมูลค่าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยเน้นการเก็บจากผู้ถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจำนวนมากและมีมูลค่าสูง รวมถึงการเก็บภาษีมรดก เพื่อลดการส่งต่อความมั่งคั่งของครอบครัวในระดับบนและช่องว่างความเหลื่อมล้ำ การจัดเก็บภาษีกำไรจากการเพิ่มค่าของทรัพย์สิน การขยายฐานภาษีโดยให้ทุกคนโดยเฉพาะกลุ่มคนรายได้ปานกลางขึ้นไปเข้าสู่ระบบภาษี และการปรับลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้มีรายได้สูง การจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือมาตรการอื่นแทนภาษีจากการทำธุรกรรมออนไลน์เพื่อลดการเลี่ยงภาษี รวมทั้งการกำหนดมาตรการกระจายการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินได้สะดวกและเป็นธรรม
- ๑.๓ **สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม** เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังในสังคมสำหรับผู้พิการและผู้สูงวัย โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลสวัสดิการรายบุคคล และการพัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ธุรกิจ หรือองค์กรประชาสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เป็นภาระทางการคลังจนเกินไป ตลอดจนส่งเสริมการออมและการลงทุนระยะยาวเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่ม
- ๑.๔ **เพิ่มผลิตภาพของแรงงานไทย** ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน โดยส่งเสริมการปรับทัศนคติของนายจ้างให้มองลูกจ้างเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับธุรกิจได้ การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานและความสามารถด้านเทคโนโลยี ตลอดจนออกกฎหมายเพื่อให้สถานประกอบการจัดโครงสร้างค่าจ้างตามความสามารถและประสบการณ์ ส่งเสริมการรวมตัวเป็นกลุ่มของแรงงานเพื่อปกป้องสิทธิและลดความเสียหายเปรียบ รวมถึงการจัดตั้งธนาคารแรงงานเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำที่เอื้อต่อกลุ่มแรงงาน และการกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายแรงงานแห่งชาติเพื่อดูแลแรงงานไทยตามมาตรฐานสากล

- ๑.๕ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยการจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้ความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย ยากจน และผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน โดยมีเป้าหมายการตัดขาดวงจรความยากจนไม่ให้ส่งต่อจากรุ่นพ่อแม่ ไปสู่รุ่นลูกหลาน และช่วยเหลือกลุ่มคนที่เดือดร้อนที่สุด อาทิ การให้เงินสงเคราะห์บุตรหลานของคนจน การดูแลนักเรียนยากจนในพื้นที่ห่างไกลให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ การป้องกันการค้ามนุษย์ การป้องกัน ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศสภาวะ รวมถึงความรุนแรงในครอบครัว การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันยา เสพติดและสิ่งมอมเมาที่ใกล้ตัวเด็กกลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มโอกาสการมีงานทำของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นต้น
- ๑.๖ สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและ กระบวนการยุติธรรม โดยในด้านบริการสาธารณสุข เน้นการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุม ผู้มีรายได้น้อยทั้งหมด ให้ได้รับบริการที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพ รวมทั้งระบบคุ้มครองการ รักษาพยาบาลต่อการเจ็บป่วยที่สร้างภาระทางการเงินโดยไม่คาดคิดหรือเกินขีดความสามารถของผู้มีรายได้น้อย สนับสนุนส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพรวมถึงการพัฒนาสถานพยาบาลให้ มีคุณภาพและมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรตามมาตรฐานสากลในทุกพื้นที่ ในด้านกระบวนการยุติธรรม เน้น การสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนากองทุนเพื่อการประกันตัวของ ผู้มีรายได้น้อยในการต่อสู้คดี และสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ การ ลดเวลาและขั้นตอนในการพิจารณาคดีให้สั้นสุด การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นธรรมและเสมอ ภาค รวมถึงการเพิ่มสัดส่วนเจ้าหน้าที่และผู้ตัดสินคดีในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสตรี และการมีมาตรการ ที่ละเอียดอ่อนสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศและการจัดการคดีเกี่ยวกับกลุ่มที่มีความเปราะบางหรือถูก เลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน

ประเด็นที่ ๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม (Multiple Growth Poles)

- ๒.๑ กำหนดจังหวัดหลักที่จะเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงสัดส่วนจำนวน ประชากรของจังหวัดบริหาร (รวมประชากรในจังหวัดหลักและจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกันประมาณ ๔-๕ ล้านคนต่อกลุ่มจังหวัด) เพื่อให้สามารถดูแลการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรได้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพ จัดทำผังเมืองและผังภาคเพื่อการจัดระบบคมนาคมและสาธารณูปโภค แหล่งงาน แหล่งน้ำ แหล่ง พลังงาน และการใช้ที่ดิน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ภายในกลุ่มจังหวัด
- ๒.๒ กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่างๆ โดยเน้นการพัฒนาภาคบริการ ซึ่ง สามารถกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมได้มากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการสร้าง “คุณค่า” และ “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจ จากฐานทรัพยากรของแต่ละพื้นที่ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรมและทุน ทางสังคม การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และผู้ประกอบการในการสืบค้น นำมาปรับใช้และยกระดับ การใช้ทรัพยากรนั้นอย่างยั่งยืน
- ๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคม สูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต โดยพัฒนาระบบผังเมืองของประเทศและผังเมือง ระดับพื้นที่ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ปลอดภัย และเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและโอกาสของเมืองด้วยการมีส่วนร่วมและการลงทุนของ ภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่ม ประชากรที่อาศัยในเขตเมือง

- ๒.๔ **ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน** เพื่อเอื้อให้มีกลไกการบริหารงานในระดับภาค/กลุ่มจังหวัด รับผิดชอบการบริหารงานในระดับภาค/กลุ่มจังหวัด ที่เชื่อมโยงและอยู่ภายใต้ความเป็นรัฐเดี่ยว โดยการจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงการจัดระบบงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับภาค โดยเพิ่มความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น และการเปิดพื้นที่และโอกาสการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ
- ๒.๕ **สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้และนวัตกรรม** โดยการพัฒนากระบวนข้อมูลมิติต่างๆ ของพื้นที่ การเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่จะเอื้อให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐและฝ่ายการเมืองได้ การจัดตั้งกองทุนวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนการจัดการความรู้และการนำความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนการเพิ่มบทบาทของมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น

ประเด็นที่ ๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Energy and Synergy Mobilization)

- ๓.๑ **สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม** โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะการเชื่อมพลังของคนสามวัย คือเยาวชนคนรุ่นใหม่ คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ ให้มาเป็นกำลังของการพัฒนาเพื่อส่วนรวม ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น จนถึงระดับชาติ การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสร้างกลไกการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนระบบวิสาหกิจเพื่อสังคม การดำเนินงานของภาคประชาสังคม รวมถึงการสร้างชุมชนเสมือนบนเครือข่ายสื่อ ให้เป็นเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันทางสังคมที่ร่วมทำสิ่งที่สร้างสรรค์ และการยกย่องให้คุณค่ากับการทำประโยชน์ร่วมกันเพื่อส่วนรวม
- ๓.๒ **สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนที่มีการระดมทุนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม** เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ที่มีจิตอาสาสามารถทำงานร่วมกับภาครัฐในการสร้างสรรค์ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน รวมทั้งการปรับปรุงระเบียบการใช้งบประมาณของภาครัฐ เพื่อเอื้อให้สามารถสนับสนุนความริเริ่มที่สร้างสรรค์ของภาคส่วนต่างๆ ที่ไม่ใช่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมการตรวจสอบที่ยืดหยุ่นและคำนึงถึงผลลัพธ์เป็นหลัก
- ๓.๓ **เตรียมการรองรับสังคมสูงวัย** โดยส่งเสริมการเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวของคนตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุ พัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของกำลังแรงงานโดยเฉพาะในกลุ่มอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ให้สามารถปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมในยามสูงอายุ อาทิ การปรับตัวสู่การทำกรเกษตรแบบพอเพียงหรือการเป็นผู้ประกอบการอิสระที่มีงานและรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ อันจะเป็นการยืดช่วงเวลาและเพิ่มโอกาสในการทำงานในยามสูงอายุเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่ตนเองได้นานขึ้น โดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนทั้งด้านทุน เทคโนโลยี การจัดหาที่ดิน และการบริหารจัดการ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการร่วมลงทุนในการเตรียมความพร้อมของแรงงานก่อนวัยเกษียณ การจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิ ประสบการณ์และสมรรถนะ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสรรคเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการส่งเสริมและฟื้นฟูศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำต่อเนื่องทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมทั้งคงไว้ซึ่งบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม โดยส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนมี ส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์ และร่วมสร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อเพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุ

- ๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ ให้ทุกเพศมีส่วนร่วมรับผิดชอบครอบครัวและร่วมกันพัฒนาสังคม พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมในสถานประกอบการเพื่อให้ทั้งชายและหญิงสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างสมดุลกับการทำงาน เพื่อส่งเสริมการสร้างประชากรรุ่นใหม่บนรากฐานของครอบครัวที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสของสตรีในการทำงานเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำของสตรีเพื่อให้สามารถมีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับสากล ระดับชาติและในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง
- ๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชน ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ ภายใต้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทย และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายเหล่านั้นให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสานสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

ประเด็นที่ ๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง (Community and Local Authority Empowerment)

- ๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นโครงสร้างทางสังคมที่ย่อยที่สุดให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ โดยใช้ข้อมูลความรู้ และการยกระดับการเรียนรู้ของครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนในภาคเกษตรซึ่งเป็นกลุ่มที่มีหนี้สินและยากจนกว่าภาคการผลิตอื่น เพื่อปรับการคิดเชิงระบบ การวางแผนอนาคต การออมและการลงทุน การดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว เพิ่มทักษะทางการเงินและการวางแผนการจัดการที่ดินและระบบการผลิตด้านอาชีพ เพิ่มความสามารถในการประกอบการธุรกิจ การบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อสร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง โดยให้ชุมชนได้บริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง การสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่สะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยมีข้อมูลครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผน และเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และเชื่อมโยงกับการกำหนดการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกัน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาตัวชี้วัดและระบบการประเมินความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าในการยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง
- ๔.๓ ปรับดุลอำนาจระหว่างประชาชนกับนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อสร้างประชาธิปไตยระดับฐานราก โดยสนับสนุนให้ประชาชนสามารถรวมกลุ่มและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อปรึกษาหารือกิจการที่เป็นประเด็นสาธารณะ สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบนฐานการมีข้อมูลและการใช้เหตุผล และสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถผูกพันและตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ และลดความขัดแย้งได้ อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยที่ระดับฐานราก และสร้างความสมานฉันท์

- ๔.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถ ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานและจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย และทุกเพศสภาพในท้องถิ่น เน้นการสรรหาผู้บริหารโดยคำนึงถึงความสามารถและธรรมาภิบาล การพัฒนาความสามารถในด้านการบริหารงานคลัง การถ่ายโอนภารกิจที่ควรดำเนินการโดยองค์กรปกครองท้องถิ่นโดยมีหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี การปรับปรุงระบบการตรวจสอบที่เน้นให้ประชาชนในพื้นที่สามารถตรวจสอบผลงานได้โดยตรง ตลอดจนการปรับโครงสร้างกลไกในระดับนโยบายด้านการปกครองท้องถิ่นให้เอื้อต่อการกำกับติดตามประเมินผล และส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกำลังหลักในการดูแลประชาชนในพื้นที่
- ๔.๕ สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน โดยการสร้างการเรียนรู้ของชุมชนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเร่งกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการก้าวเข้าสู่สังคมในยุคดิจิทัล การพัฒนาวิธีคิดในการประกอบการและการจัดการความเสี่ยงด้านต่างๆ ในบริบทของการแข่งขันอย่างยั่งยืน รวมถึง การเพิ่มความสามารถและทักษะในการใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาและยกระดับขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการตนเอง และสร้างหลักประกันให้คนทุกกลุ่มได้รับโอกาสและเข้าถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยไม่จำกัดด้วยหรือเพศสภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลัก ๓ ประการคือ “มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” มาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง ๑๗ เป้าหมาย มาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถูกดำเนินการบนพื้นฐานความเชื่อในการเติบโตร่วมกัน (Inclusive Growth) ไม่ว่าจะเป็ทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดหลักของแผน คือ **เติบโต สมดุล ยั่งยืน** ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้

ภายใต้บริบทของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์นี้ จะให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน ประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓ ประการที่สำคัญคือ **ประการแรก** การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศเพื่อความยั่งยืน ให้คนในรุ่นต่อไปได้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนมีสมดุล **ประการที่สอง** การฟื้นฟูและพัฒนาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศบนเส้นทางสีเขียว และ **ประการที่สาม** การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ให้ไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการปรับกระบวนการเพื่อสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย ให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับระบบนิเวศอย่างเป็นมิตร ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ จะให้ความสำคัญกับการนำไปสู่การเติบโตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกมิติ เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ บนแนวคิดประเทศไทยมีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๖ ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) **สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว** มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรม บนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม สามารถลดความเสี่ยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและลดปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้ โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำลง ผ่านแนวทางและมาตรการต่างๆ เช่น การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าไม้ รักษาฐานทรัพยากรสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ

๒) **สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล** มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมดภายใต้อำนาจและสิทธิประโยชน์ของประเทศที่พึงมีพึงได้ เพื่อความเป็นธรรมทางสังคม (ลดความเหลื่อมล้ำ) โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องทะเลที่ถูกต้องและเพียงพอ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้น ๔ ด้านหลัก

๓) **สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ** มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๔) **พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ** มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีข้อกำหนด รูปแบบ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ตามศักยภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนา “เมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ การพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามแผนผังภูมินิเวศในทุกจังหวัดอย่างยั่งยืน ลดการปลดปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ สงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๕) **พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ พัฒนาความมั่นคงทางพลังงานอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดที่คำนึงถึงการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพและการใช้พลังงานหมุนเวียนในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาความมั่นคงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูง

๖) **ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ** มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต รวมทั้งจัดตั้งและพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง พัฒนา และดำเนินโครงการยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ทั้งนี้ ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ จะต้องมีกำหนดกลยุทธ์และแผนงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม เพื่อเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดกลยุทธ์ แนวทาง แผนงานและกิจกรรมต่างๆ การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ เพื่อการทบทวนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง โดยจะมีการกำหนดถึงข้อมูล ตัวชี้วัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารในเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับไปดำเนินการ ลดความซ้ำซ้อน และให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งด้านข้อมูลต่างๆ มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

๒. เป้าหมาย

เป้าหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

๒.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

- ๑) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
- ๒) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยลดอัตราการสูญเสยชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ
- ๓) ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองให้ครอบคลุมแม่น้ำลำคลองทั่วประเทศ
- ๔) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ปกคลุมพื้นที่ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ (ได้แก่ ป่าธรรมชาติร้อยละ ๓๕ พื้นที่สวนป่าใช้ประโยชน์ร้อยละ ๑๕ และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจร้อยละ ๕)
- ๕) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production) ร้อยละ ๓๐ ของการผลิตและการบริโภคทั้งประเทศ

๒.๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

- ๑) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล เป็น ๖.๑๖ ล้านล้านบาท
- ๒) ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

- ๓) ลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยลดพื้นที่กัดเซาะที่มีอัตราการกัดเซาะมากกว่า ๓ เมตรต่อปี ให้เหลือไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร ทั่วประเทศ
- ๔) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้น ๔ ด้านหลัก

๒.๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

- ๑) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างน้อย ร้อยละ ๒๐ จากกรณีปกติ
- ๒) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลง ร้อยละ ๕๐ จากกรณีปกติ
- ๓) มีการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐและภาคเอกชน ทุกโครงการ

๒.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

- ๑) จัดทำแผนผังภูมินิเวศ เพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ
- ๒) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จากฐานปี พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๓) จัดการมลพิษ ขยะ น้ำเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล ร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่เป้าหมาย
- ๔) ส่งเสริมรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ (Nature Based Solution) และฐานวัฒนธรรม (Culture Based Solution) อย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จากฐานปี พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๕) จัดให้มีองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนของรัฐในทุกมิติอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๕ พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- ๑) พัฒนาการจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (มีน้ำสะอาดใช้อย่างพอเพียง ในทุกภาคส่วน ลดความเสียหายและสร้างความปลอดภัย (Resilience) จากอุทกภัยให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล โดยบรรลุดัชนีความมั่นคงน้ำของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ที่ระดับ ๘๐ คะแนน
- ๒) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ (ใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ) ให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยเพิ่มเป็น ๑๐ เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน
- ๓) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ โดยบริหารจัดการพลังงานและเพิ่มผลิตภาพการใช้พลังงาน เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าและความร้อน เป็นร้อยละ ๔๐
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity) ลงร้อยละ ๔๐ จากค่าความเข้มข้นของการใช้พลังงาน ที่คาดว่าจะในปี พ.ศ. ๒๕๗๙
- ๕) พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรของประเทศ โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตร

๒.๖ ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

- ๑) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย
- ๒) พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต
- ๓) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม (Nexus) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ
- ๔) พัฒนา และดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ (Paradigm Shift for Thailand New Directives)

เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์	ผลที่คาดหวัง		
	การอนุรักษ์	การฟื้นฟูและสร้างขึ้นมาใหม่	การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
ประเด็นที่ ๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว			
๑.๑	เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ		
๑.๒	อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยลดอัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ		
๑.๓	ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองให้ครอบคลุมแม่น้ำลำคลองทั่วประเทศ		
๑.๔	รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ได้แก่ ป่าธรรมชาติร้อยละ ๓๕ พื้นที่สวนป่าใช้ประโยชน์ร้อยละ ๑๕ และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจร้อยละ ๕) ให้ปกคลุมพื้นที่ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ		
๑.๕	ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production) ร้อยละ ๓๐ ของการผลิตและการบริโภคทั้งประเทศ		
ประเด็นที่ ๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล			
๒.๑	เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล เป็น ๖.๑๖ ล้านล้านบาท		
๒.๒	ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ		
๒.๓	ลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยลดพื้นที่กัดเซาะที่มีอัตราการกัดเซาะมากกว่า ๓ เมตรต่อปี ให้เหลือไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร ทั่วประเทศ		
๒.๔	พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้น ๔ ด้านหลัก		
ประเด็นที่ ๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ			
๓.๑	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างน้อย ร้อยละ ๒๐ จากกรณีปกติ		
๓.๒	มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลง ร้อยละ ๕๐ จากกรณีปกติ		
๓.๓	มีการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐและภาคเอกชนทุกโครงการ		
ประเด็นที่ ๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ			
๔.๑	จัดทำแผนผังภูมินิเวศ เพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ		
๔.๒	พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จากฐานปี พ.ศ. ๒๕๕๙		
๔.๓	จัดการมลพิษ ขยะ น้ำเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล		
๔.๔	สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตที่สืบเนื่องมาจากรากฐานธรรมชาติ (Nature Based Solution) และฐานวัฒนธรรม (Culture Based Solution) อย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จากฐานปี พ.ศ. ๒๕๕๙		
๔.๕	จัดให้มีองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนของรัฐในทุกมิติอย่างเป็นรูปธรรม		
ประเด็นที่ ๕ พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			
๕.๑	พัฒนาการจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (มีน้ำสะอาดใช้อย่างพอเพียง ในทุกภาคส่วน และลดความเสียหายจากอุทกภัย) ให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล โดยบรรลุดัชนีความมั่นคงน้ำของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ที่ระดับ ๘๐ คะแนน		

เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์	ผลที่คาดหวัง		
	การอนุรักษ์	การฟื้นฟูและสร้างใหม่	การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ (ใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ) ให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยเพิ่มเป็น ๑๐ เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน			
๕.๓ พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ โดยบริหารจัดการพลังงานและเพิ่มผลิตภาพการใช้พลังงาน เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าและความร้อน เป็นร้อยละ ๔๐			
๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity) ลงร้อยละ ๔๐ จากค่าความเข้มข้นของการใช้พลังงาน ที่คาดไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔			
๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรของประเทศ โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตร			
ประเด็นที่ ๖ ยุทธศาสตร์บวรทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ			
๖.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย			
๖.๒ พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต			
๖.๓ จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม (Nexus) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ			
๖.๔ พัฒนา และดำเนินโครงการที่ยกระดับบวรทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ (Paradigm Shift for Thailand New Directives)			

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นที่ ๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๑.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

- ๑.๑.๑ ส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ (Emerging Bio-based Economy)
- ๑.๑.๒ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยลดอัตราการสูญเสยชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ

๑.๒.๑ อนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมทั้งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง ควบคู่กับการลดภัยคุกคาม

๑.๒.๒ สร้างระบบฐานข้อมูลในรูปแบบธนาคารพันธุกรรม โดยให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมเชื้อพันธุ์และองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคต และคงความหลากหลายทางพันธุกรรม

๑.๒.๓ ส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๒.๔ ศึกษา สำรวจ และวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครองรวมถึงพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์

๑.๒.๕ ส่งเสริมพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiaries Pay Principle: BPP) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๒.๖ ส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ พื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและลดความขัดแย้งการใช้พื้นที่ระหว่างคนและสัตว์ป่า

๑.๓ พื้นฟูแม่น้ำลำคลองให้ครอบคลุมแม่น้ำลำคลองทั่วประเทศ

๑.๓.๑ พื้นฟูแม่น้ำลำคลองและปรับเขื่อนป้องกันตลิ่งและฝายชะลอน้ำ (๑) วางแผนการอนุรักษ์ และพื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศและตระหนักว่าฐานทรัพยากรเป็นทรัพย์สินร่วมกันของสังคม กำหนดขอบเขตของพื้นที่ริมแม่น้ำ คู คลอง ที่จะอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ชัดเจน ให้มีการขุดลอกแม่น้ำ คู คลองที่ตื้นเขินให้กลับมาใช้ประโยชน์ในด้านของการคมนาคมขนส่ง (๒) ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน องค์กรเอกชน และประชาชน ในทุกระดับ ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมต่างๆ ไม่ให้เกิดความเสียหาย และผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมของแม่น้ำ คู คลอง และสังคมของชุมชนโดยรวม (๓) ให้มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระบบเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อช่วยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแม่น้ำ คู คลอง ของชุมชนในพื้นที่ (๔) สนับสนุนให้มีโครงการสายการสัญจรทางน้ำที่สะดวก ปลอดภัย ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนริมน้ำ ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อศึกษาหาความรู้ และสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์กิจกรรมทางด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของ ชุมชนให้มีความยั่งยืน (๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน องค์กรเอกชน เอกชน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่าและความสำคัญของแม่น้ำ คู คลอง พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาให้ครอบคลุมเรื่องการอนุรักษ์และสภาพแวดล้อมแม่น้ำ คู คลอง

๑.๓.๒ กำจัดผักตบชวาแบบเบ็ดเสร็จทั้งระบบ (๑) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการจัดการผักตบชวาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ (๒) สร้างมาตรการในการกำจัดผักตบชวาสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ริมน้ำ ให้ตระหนักถึงปัญหาของผักตบชวาและมีจิตสำนึกที่ดี (๓) ส่งเสริมและให้ความรู้ในการนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เพื่อลดต้นทุนด้านการผลิตของเกษตรกรและสร้างรายได้ให้กับชุมชน (๔) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำจัดผักตบชวา โดยใช้กลไกการทำงานจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการรูปแบบประชารัฐ (๕) ตรวจสอบติดตามการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ สร้างมาตรการและพัฒนาวิธีการในการแก้ไขปัญหาผักตบชวาอย่างต่อเนื่อง (๖) สร้างมาตรการในการกำจัดผักตบชวาสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ริมน้ำ ให้ตระหนักถึงปัญหาของผักตบชวาและมีจิตสำนึกที่ดี (๗) ส่งเสริมและให้ความรู้ในการนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เพื่อลดต้นทุนด้านการผลิตของเกษตรกรและสร้างรายได้ให้กับชุมชน (๘) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำจัดผักตบชวา โดยใช้กลไกการทำงานจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการรูปแบบประชารัฐ (๙) ตรวจสอบติดตามการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชในแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ สร้างมาตรการและพัฒนาวิธีการในการแก้ไขปัญหาผักตบชวาอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ เพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ปกคลุมพื้นที่ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ (ได้แก่ ป่าธรรมชาติร้อยละ ๓๕ พื้นที่สวนป่าใช้ประโยชน์ร้อยละ ๑๕ และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจร้อยละ ๕)

๑.๔.๑ หยุดยั้งการบุกรุกทำลายและยึดคืนพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุก พร้อมทั้งให้มีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่และมีการบูรณาการทุกหน่วยงานในการเฝ้าระวังและป้องกันการบุกรุกป่า

๑.๔.๒ ส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าธรรมชาติที่เสื่อมโทรม พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน และพื้นที่แนวกันชน รวมถึงการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน

๑.๔.๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบ โดยกำหนดสิทธิชุมชนเข้าที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่านั้น จะต้องคำนึงถึงความเปราะบางของระบบนิเวศ ชีตจำกัด และศักยภาพ

ในการฟื้นตัว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีการปลูกป่าเพิ่มขึ้น ตามหลักการผู้ได้รับประโยชน์จากป่าเป็นผู้ดูแลป่า

๑.๔.๔ ส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจร สร้างกลไกหรือระบบตัดฟันระยะยาวที่ถูกต้องตามกฎหมาย สำหรับพื้นที่ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ของเอกชน โดยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสามารถระบุแหล่งกำเนิดของไม้ และป้องกันการลักลอบนำไม้ออกจากป่า สวมเป็นไม้ถูกกฎหมาย

๑.๔.๕ สร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติ ในเขตชุมชนเมืองและชนบท เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติเพื่อให้เกิดความรู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๔.๖ แก้ไขปัญหาชุมชนที่ทำกินในเขตป่า โดยเน้นการใช้ประโยชน์ที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน

๑.๔.๗ จัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่สีเขียว ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่สีเขียวรายจังหวัด

๑.๔.๘ ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม

๑.๔.๙ สร้างเครือข่ายภาคประชาชนทุกระดับอายุให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๕ ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production) ร้อยละ ๓๐ ของการผลิตและการบริโภคทั้งประเทศ

๑.๕.๑ การผลิตและบริโภคสีเขียวอย่างยั่งยืน โดย (๑) ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิต บริโภค รวมทั้งวิถีคิดและวิถีชีวิต ของบุคคลและองค์กรเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพมากที่สุด (๒) สร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการให้ความรู้ในทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความตระหนัก การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และค่านิยมในกระบวนการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓) ใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้ผลิตและบริโภค (๔) สร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษในภาคการผลิต และ (๕) ใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ

๑.๕.๒ ส่งเสริมให้มีการลดขยะเป็นศูนย์ และจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จยั่งยืน เช่น เปลี่ยนขยะเป็นพลังงาน

๑.๕.๓ ลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้มีจำนวนโรงงานที่ปล่อยมลพิษตามค่ามาตรฐาน ร้อยละ ๑๐๐ โดย (๑) จัดการการปล่อยมลพิษจากภาคการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีมลพิษต่ำ โดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๒) มีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่เพียงพอและมีการจัดการมลพิษได้เป็นไปตามมาตรฐาน (๓) มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด

๑.๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือกเพื่อใช้ในการผลิตอย่างยั่งยืน (๑) วิจัยและพัฒนาวัตถุดิบและเทคโนโลยีพลังงานทางเลือก (๒) เพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้ และตลาดพลังงานทางเลือก (๓) สร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้ข้อเท็จจริง ด้านพลังงานทางเลือก

๑.๕.๕ ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ (ฉลากสิ่งแวดล้อม) (๑) กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๒) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๓) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดย

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ความรู้แก่ทุกภาคส่วนให้เกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และค่านิยมการใช้ชีวิตประจำวันในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหมุนเวียนที่สะอาด ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างกลไกระบบรวบรวม ขนส่ง แปรรูปวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ต้นทุนต่ำ รวมไปถึงการผลิตพลังงานชีวภาพในระดับชุมชนอย่างครบวงจร (๔) การส่งเสริมการผลิตและบริการที่ยั่งยืนโดยภาคเกษตร ลด เลิกใช้สารเคมี สนับสนุนวิถีการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย และมีแหล่งเงินทุน แหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนภาคอุตสาหกรรม สร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ภาคการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงเกษตร และทางวัฒนธรรมมากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนามาตรฐานและศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในทุกด้าน

๑.๕.๖ ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินการเพื่อรองรับการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เอกชน (ใช้กลไกตลาดเพิ่มพื้นที่สีเขียว) โดย (๑) สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประโยชน์จากการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียว (๒) มีกลไกการจัดการแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ พันธบัตรป่าไม้หรือกองทุนเพื่อการปลูกฟื้นฟูป่า (๓) ใช้กฎหมายภาษี และมีการปรับปรุงมาตรฐานการจัดเก็บภาษีเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อม (๔) สร้างตลาดซื้อขายไม้เศรษฐกิจที่ได้รับมาตรฐานสากล

๑.๕.๗ ปรับปรุงกลไกรัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชน โดย (๑) ปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจ ของหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจ (๒) วางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน (๓) พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคน และพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (๔) ต่อด้านการทุจริตและพฤติกรรมที่มีขอบ (๕) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรมและเป็นสากล (๖) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชน

ประเด็นที่ ๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล เป็น ๖.๑๖ ล้านล้านบาท

๒.๑.๑ เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่างๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจภาคทะเล (Blue Economy) จนมีบทบาทเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศ CLMV และประชาคมอาเซียน เร่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร กระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้ทั่วถึง เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒.๑.๒ ส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ทางทะเล (Emerging Marine Bio-based Economy)

๒.๑.๓ ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น (Inclusive Growth) บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สิทธิของประมงขนาดเล็ก

๒.๑.๔ เกิดพื้นที่พิเศษในด้านอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eastern Economic Corridor: EEC) และพื้นที่พิเศษในด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น Greater Phang-Nga Bay (GPB)

๒.๑.๕ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจก พร้อมรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนเศรษฐกิจภาคทะเล การปรับตัวต่อสถานะการเปลี่ยนแปลง

๒.๑.๖ มีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศที่เป็นมาตรฐาน มีระบบเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการคลังมาใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อผู้ใช้ประโยชน์ (Beneficially Pay

Principle: BPP) หรือต่อผู้ทำความเสียหายต่อทรัพยากร (Polluter Pay Principle: PPP) และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Market Based Incentive)

๒.๑.๗ พื้นที่ชายฝั่งและในทะเลได้รับการแบ่งเขตและจัดสรรด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพ (Marine Spatial Plan: MSP) มีผังชายฝั่งและผังทะเลชัดเจน กำหนดพื้นที่การพัฒนาในรูปแบบต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่

๒.๒ ปรับปรุง พื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

๒.๒.๑ ลดปริมาณของเสียลงทะเลทั้งระบบ (น้ำเสียได้รับการบำบัดร้อยละ ๕๐ ขยะลดลงร้อยละ ๓๐ น้ำมันรั่วระบุน้ำมันได้ร้อยละ ๘๐)

๒.๒.๒ มีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ เช่น Environmental Checklist, Initial Environmental Examination (IEE) และ Environmental Impact Assessment (EIA) ทันสมัยและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล กระบวนการมีส่วนร่วมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ มีกลไกทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

๒.๒.๓ มีหน่วยติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (Monitoring & Evaluation Unit)

๒.๒.๔ มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะทะเล น้ำเสีย คราบน้ำมัน และซีปลาวาฬ ฯลฯ เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ สัตว์ทะเลหายาก ห่วงโซ่อาหาร และคุณภาพอาหารทะเล (Hazard Monitoring Center)

๒.๒.๕ มีการกระจายความรู้ด้านทะเลในทุกระดับชั้นและครอบคลุมทุกรูปแบบ (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย)

๒.๒.๖ เกิดสถานิทะเลศึกษาในทุกจังหวัดชายฝั่ง และมีกิจกรรมการสร้างความรู้ตระหนักทางทะเล (Ocean Awareness)

๒.๒.๗ มีระบบศูนย์ข้อมูลความรู้เชิงรุก (Active Knowledge Hub) ที่เข้าถึงได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของทุกสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ตามแนวทางเทคโนโลยีดิจิทัล

๒.๒.๘ มีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับกระแสโลก มีหน่วยคลังสมอง (Think Tank) เป็นคลังรวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อให้คำปรึกษาช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารและให้บริการความรู้แก่ประชาชน

๒.๒.๙ มีการนำความรู้เพื่อพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ข้อมูล สารสนเทศ องค์กรความรู้ และภูมิปัญญาเพื่อการประยุกต์ใช้และนวัตกรรม (Data, Information, Knowledge, and Wisdom towards Application and Innovation)

๒.๒.๑๐ รักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวให้มีความเสียหายไม่เกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่แนวปะการังทั่วประเทศภายใน ๕ ปี และไม่เกินกว่าร้อยละ ๒๐ ภายใน ๒๐ ปี

๒.๒.๑๑ รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจกให้ไม่น้อยกว่า ๑.๗๕ ล้านไร่

๒.๒.๑๒ รักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเลหายาก ให้ไม่น้อยกว่า ๑.๖ แสนไร่

๒.๒.๑๓ มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบต่างๆ อย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทะเลภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการดูแลจัดการพื้นที่

๒.๒.๑๔ ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากที่เกยตื้นให้มีอัตราการรอดอย่างน้อยร้อยละ ๘๐

๒.๒.๑๕ ออกกฎหมายคุ้มครองสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ระดับสากล

๒.๒.๑๖ มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลไม่เกิน ๖ ล้านคนต่อปี ภายใน ๕ ปี

๒.๓ ลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยลดพื้นที่กัดเซาะที่มีอัตราการกัดเซาะมากกว่า ๓ เมตรต่อปี ให้เหลือไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร ทั่วประเทศ

๒.๓.๑ จัดการชายฝั่งประเทศไทยทั้งหมดแบบบูรณาการ (Integrated Coastal Zone Management: ICZM)

๒.๓.๒ เสริมทรายพื้นพื้หาดท่องเที่ยว โดยหาดท่องเที่ยวทั่วประเทศได้รับการฟื้นฟู

๒.๓.๓ ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งที่เหมาะสม โดยใช้วิธีแบบอ่อน (Soft Solution) หรือ วิธีผสมผสาน (Combined Solution) มีแผนแม่บทกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ

๒.๓.๔ ลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณที่ยังไม่เกิด โดยการประกาศเขตพื้นที่ที่ไม่มีการกัดเซาะ

๒.๔ เพิ่มสัดส่วนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล ๔ ด้านหลักที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การท่องเที่ยว การพาณิชย์นาวี การประมง และพลังงาน

๒.๔.๑ การท่องเที่ยวทางทะเลที่คำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การลดความเหลื่อมล้ำ และดูแลผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ การดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวทางทะเลจากอุบัติเหตุ และจากสัตว์ทะเลมีอันตราย การพัฒนาท่าเรือทั้งระบบให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบใหม่ เช่น การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางท่าเรือหลัก (Home Port) ของเรือสำราญในภูมิภาค การจัดทำแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคต

๒.๔.๒ ยกกระตักกิจการด้านการพาณิชย์นาวีจนเทียบเท่ามาตรฐานสากล ส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชย์นาวีของภูมิภาค พัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่ง (Coastal Shipping) ให้เติบโตอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมต่อเส้นทางเศรษฐกิจสองฟากฝั่งสมุทร

๒.๔.๓ ส่งเสริมการประเมินทรัพยากรประมง (Fisheries Stock Assessment) เพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพ การทำประมงที่คำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากร ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง และป้องกันไม่ให้เรือประมงผิดกฎหมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเข้ามาทำการประมงที่ผิดกฎหมาย เร่งพัฒนาการจัดการด้านการเพาะเลี้ยงในทะเล (Sea Farming) ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Plan: MSP) การศึกษาวิจัยเพื่อนำความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการประมงครบวงจร เพื่อให้ประเทศยังคงเป็นผู้นำด้านการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงมูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๔.๔ นำแท่นผลิตปิโตรเลียมที่รื้อถอนมาต่อยอดในการใช้ประโยชน์ พัฒนาเทคนิควิจัยในด้านพลังงานหมุนเวียนในทะเล สำรวจแหล่งแร่ทางทะเลและแสดงท่าทีในการเป็นพันธมิตรในการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ในระดับสากล

ประเด็นที่ ๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างน้อย ร้อยละ ๒๐ จากกรณีปกติ

๓.๑.๑ ภาคการผลิตและบริการ โดยเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในการผลิตไฟฟ้า การขนส่ง อุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์และอาคารของรัฐ พัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grids) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการคมนาคมที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง (Mode Shift) และรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Technology and Innovation) รวมทั้งมุ่งสู่การเป็นอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industries)

๓.๑.๒ ภาคเมืองและชุมชน พัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ (Low Carbon City) และพื้นที่สีเขียวในทุกรูปแบบ

๓.๑.๓ ภาคการเกษตรและป่าไม้ สนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก เช่น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) เกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming) เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น รวมทั้งเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก

๓.๒ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลง ร้อยละ ๕๐ จากกรณีปกติ

๓.๒.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศและระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่รวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๒ เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิงโครงสร้างและไม่เชิงโครงสร้างเพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิสังคมของประเทศ เช่น การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการกักเก็บและสำรองน้ำอย่างยั่งยืน การจัดการองค์ความรู้ เพื่อลดผลกระทบและสร้างความปลอดภัยอย่างยั่งยืน (Resilience) และการใช้มาตรการผังเมือง_ เป็นต้น

๓.๒.๓ พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

๓.๒.๔ บูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกระบวนการจัดทำแผนรายสาขา มีการดำเนินการและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๕ เสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน และเมืองในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยพิบัติภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๓ มีการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐและภาคเอกชนทุกโครงการ

๓.๓.๑ กำหนดให้ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้มีการบูรณาการในนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในทุกสาขา

๓.๓.๒ ส่งเสริมสินค้าและบริการคาร์บอนต่ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเป็นระบบ และพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการลงทุนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น มาตรการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนทั้งในและต่างประเทศ การยกเว้นภาษี รวมทั้งพัฒนารูปแบบทางธุรกิจ (Business Model) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ตลาดคาร์บอน (Carbon Market) การจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) ระบบประกันภัยจากปัจจัยทางภูมิอากาศ เป็นต้น

๓.๓.๓ พัฒนากฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ ๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๔.๑ จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ

๔.๑.๑ จัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และ วิเคราะห์ ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Management and Analytics) เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศ

๔.๑.๒ จัดทำแผนผังภูมินิเวศ (Ecological Spatial Plan) ของพื้นที่ตามเกณฑ์และมาตรฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน (Green Belt and Buffer Zone)

๔.๑.๓ จัดทำผังเมืองและชนบท ตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวมด้านการใช้ ประโยชน์ที่ดิน คมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

๔.๑.๔ จัดทำแผนผังพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ (Agro-Economic Zone) และ แผนที่เกษตรเพื่อ การบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) เพื่อใช้ในการพัฒนาการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

๔.๑.๕ จัดทำผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๔.๑.๖ จัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและ ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และ วิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้หากไม่มีเกณฑ์และมาตรฐานของประเทศ ให้กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานสากลที่ตกลงร่วมกัน โดยให้ คำนึงถึงการลดผลกระทบต่อภูมินิเวศและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอันจะส่งผล ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่

๔.๒ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผัง ภูมินิเวศอย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ จากพื้นที่เป้าหมาย

๔.๒.๑ พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ จากพื้นที่เป้าหมาย

๔.๒.๒ พัฒนาชนบทมั่นคงอย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ จากพื้นที่เป้าหมาย

๔.๒.๓ พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมปลอดภัยอย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ จากพื้นที่เป้าหมาย

๔.๒.๔ พัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ทุกแห่งในประเทศ

๔.๒.๕ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกอาเซียนและมรดก โลก มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน ตามประกาศเขตพื้นที่ กรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า

๔.๓ จัดการมลพิษ ขยะ น้ำเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและ ค่ามาตรฐานสากล ร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่เป้าหมาย

๔.๓.๑ ปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และ บังคับใช้มาตรฐาน สิ่งแวดล้อม ด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และ ความหลากหลายทางชีวภาพ กับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด

๔.๓.๒ ขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้าน ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และ ความหลากหลายทางชีวภาพ อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

๔.๓.๓ พัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษ และ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔.๓.๔ กำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางด้วยเป้าหมาย ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) และไม่มีหลุมฝังกลบขยะในประเทศอย่างน้อยร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่เป้าหมาย

๔.๓.๕ จัดตั้งองค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการในพื้นที่ของเมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ตามข้อ ๔.๒ เป็น อย่างน้อย

๔.๔ สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและ ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ (Nature Based Solution) และฐาน วัฒนธรรม (Culture Based Solution) อย่างยั่งยืน อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จากฐานปี พ.ศ. ๒๕๕๙

๔.๔.๑ กำหนดให้ภาครัฐเป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประสาน และ บูรณาการทุกภาคส่วน ในการเพิ่ม และ รักษาพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ พร้อมกับการฟื้นฟูระบบนิเวศ และ ความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๔.๒ ปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล

๔.๔.๓ พัฒนาและส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิต และ กลไกการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของ ระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES)

๔.๔.๔ ส่งเสริมรักษา อนุรักษ์ และ ฟื้นฟู แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๔.๕ จัดให้มีมาตรการชดเชยและแรงจูงใจในการดำเนินการตามข้อ ๔.๔.๑ ถึง ๔.๔.๔ ในพื้นที่ที่ ดำเนินการตามข้อ ๔.๒ และ ๔.๓

๔.๕ จัดให้มีองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อย่างยั่งยืนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนของรัฐในทุกมิติอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๕.๑ จัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาเมือง ชุมชน และ เครือข่าย ที่ประกอบด้วยภาคีสำคัญตามบริบท ของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ที่ดำเนินการตามข้อ ๔.๒ และ ๔.๓

๔.๕.๒ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน ที่เชื่อมโยงการพัฒนาร่วมกันในทุกกระดับ และ พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ หรือ องค์กร เพื่อการพัฒนาเมือง ชุมชน และ เครือข่าย ให้มีทักษะทัดเทียม กับประเทศอื่นในระดับสากล

๔.๕.๓ จัดตั้งสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน หรือ องค์กรธุรกิจประจำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทาง เศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และ ตลาดเพื่อเกษตรกรโดย เกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน (Benefit Sharing)

ประเด็นที่ ๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๑ พัฒนาการจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (มีน้ำสะอาดใช้อย่างพอเพียง ในทุกภาคส่วน และลดความเสียหายจากอุทกภัย) ให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล โดยบรรลุดัชนี ความมั่นคงน้ำของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ที่ระดับ ๘๐ คะแนน

๕.๑.๑ จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้

๕.๑.๒ จัดให้มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม (มีระบบแผนผังน้ำ น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ทางน้ำ ระบบสุขาภิบาลทุกชุมชน และขยะซึ่งเป็นต้นทางของปัญหาคุณภาพน้ำและสุขอนามัย) โดยจัดระบบน้ำในชุมชน (อย่างมีส่วนร่วมและมีข้อมูล เสริมความเข้มแข็ง ปรับปรุงและยกระดับระบบน้ำในชุมชนเชิงระบบ)

๕.๑.๓ ส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์

๕.๑.๔ จัดทำแผนป้องกัน ฟื้นฟู รักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม (ตามพื้นที่ที่กำหนด ตามความสำคัญ) แหล่งน้ำธรรมชาติ ตามพื้นที่ที่ กำหนดและตามความสำคัญ

๕.๑.๕ พัฒนาการจัดการน้ำทั้งระบบให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดการและใช้น้ำที่ สมดุล ทันท่วงที ทนการผัน และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การวางองค์กร การจัดการการจัดหาและใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำ การกำหนดโควตาน้ำที่จำเป็นและ เป็นธรรม (เสริมสร้างความร่วมมือและต่อรองกับผู้เกี่ยวข้อง ยกกระดับคุณภาพการตัดสินใจร่วมกัน) รวมทั้ง การยกระดับผลผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล (ตามข้อ ๕.๒)

๕.๑.๖ เตรียมความพร้อมทางบุคคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ (เช่น การจัดทำผังน้ำควบคู่กับผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน) การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนเพื่อการใช้งาน (รวมการอนุรักษ์) อย่างรู้คุณค่า

๕.๑.๗ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการโครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล เช่น ประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการน้ำ พลังงานและอาหาร (Water-Energy-Food Nexus) และการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco Friendly Production/Products) ที่ต้องให้ความสำคัญในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่กำหนด

๕.๑.๘ จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ (Disaster Related to Water: เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสียในทางน้ำ) ตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุม (เมือง นอกเขต พื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ในคันกั้นน้ำ ความสูง ช่วงเวลา) ที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น (Resilience) โดยจัดพื้นที่พักน้ำ เก็บกักน้ำ และทางน้ำหลากที่เหมาะสมตามความสำคัญ (ตามลักษณะเมือง นอกเขตพื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ในคันกั้นน้ำ ระดับน้ำสูง ต่ำ เมื่อ น้ำท่วม) พร้อมระบบติดตาม เตือนภัยอย่างทันการณณ์ พื้นที่ที่เหมาะสมตามความสำคัญ พร้อมระบบติดตามประเมิน (รายได้และค่าเสียหาย จำนวนผู้เสียชีวิต ความสูญเสียลดลง พื้นที่สุขภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม การชดเชยการเดินทางขนส่งทางน้ำ พลังงานจากน้ำ) การแจ้งเตือนภัย พื้นที่ ชดเชยที่เหมาะสม รวมถึงศึกษาความเสียหายกรณีภัยแล้ง และมีแผนรองรับตามแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต (เสริมด้วยข้อ ๓.๒)

๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ (ใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ) ให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยเพิ่มเป็น ๑๐ เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบัน

๕.๒.๑ จัดให้มีน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชย์และบริการ พร้อมระบบจัดการน้ำในเขตเมือง (มีระบบแผนผังน้ำ น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ระบบกระจายน้ำดี ระบบรวบรวมน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ สำหรับภาคบริการในเขตเมือง รวมถึงน้ำสำหรับผู้มีรายได้ต่ำในชุมชนเมืองให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ) โดยพัฒนาระบบน้ำในเมืองที่มีความเชื่อมโยง มีแหล่งน้ำสำรอง ทบทวน/จัดทำแผนแม่บท (ตามความสำคัญของแต่ละพื้นที่) และใช้น้ำจากหลายแหล่ง รวมการใช้น้ำซ้ำในพื้นที่วิกฤติ

๕.๒.๒ จัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมตามแผนการเติบโตแบบสีเขียว ท่องเที่ยวพร้อมมีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่ (น้ำเข้า น้ำเก็บ น้ำทิ้ง ทางน้ำ) สำหรับผู้ใช้น้ำในนิคมเกษตร อุตสาหกรรมสมัยใหม่ พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ แหล่งท่องเที่ยว เกษตรพลังงาน (ตามข้อ ๕.๓) เกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ตามข้อ ๕.๕) โดยทบทวนระบบน้ำตามการปรับโครงสร้างเกษตร และอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนไป เน้นปรับโครงสร้างการใช้น้ำ กำหนดสัดส่วนการใช้น้ำในแต่ละภาคส่วน

๕.๒.๓ เพิ่มผลิตภาพของน้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การใช้น้ำซ้ำ การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน (เช่น ตามเกณฑ์ Water Footprint เป็นต้น) และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

๕.๓ พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ โดยบริหารจัดการพลังงานและเพิ่มผลิตภาพการใช้พลังงาน เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าและความร้อน เป็นร้อยละ ๔๐

๕.๓.๑ ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อการผลิตไฟฟ้าโดยใช้อัตราส่วนเพิ่ม (Adder) และพัฒนาระบบการรับซื้อแบบอัตรา Feed-in Tariff เพื่อให้การนำพลังงานหมุนเวียนเข้าสู่ระบบแบบค่อยเป็นค่อยไปทั้ง

ด้านราคาและพื้นที่ที่สายส่งรองรับ และพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าที่เป็นส่วนสำรอง (Backup) ซึ่งจะช่วยให้ระบบผลิตไฟฟ้ามีความเสถียรมากขึ้นตามสัดส่วนของพลังงานหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในระบบ

๕.๓.๒ สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพผลิตความร้อนในภาคอุตสาหกรรม หรือการปรับเปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงที่เหมาะสม เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงจากฟอสซิล

๕.๓.๓ พัฒนาและใช้ศักยภาพการผลิตพลังงานหมุนเวียนในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ พลังงานจากธรรมชาติ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ลม พลังน้ำขนาดเล็ก เป็นต้น ขยะและวัสดุคืบที่มาจากภาคเกษตรกรรม โดยพัฒนาเชื้อเพลิงประเภทชีวมวลหรือเชื้อเพลิงรูปแบบ pellets สำหรับนำไปใช้ผลิตความร้อน ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมโยงในการพัฒนาของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและความต้องการของภาคครัวเรือน

๕.๓.๔ สนับสนุนการวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีการกักเก็บไฟฟ้าสำหรับพลังงานหมุนเวียนประเภท แสงอาทิตย์ ลม หรือพลังงานธรรมชาติอื่น เพื่อสนับสนุนให้การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาดมีความสม่ำเสมอเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๕ วางแผนการขยายสายส่งเพื่อรองรับการขายไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Smart Grid) พัฒนาระบบมาตรฐานเพื่อควบคุมด้านความปลอดภัยในการใช้พลังงานหมุนเวียน

๕.๓.๖ ส่งเสริมให้มีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์บนหลังคาอาคาร การประมูลเพื่อรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน การจัดการเกี่ยวกับความต้องการใช้ไฟฟ้าในช่วงเวลาต่างๆ (Demand Response)

๕.๓.๗ ส่งเสริมการลงทุนผลิตรถยนต์ไฟฟ้าภายในประเทศและการเพิ่มจำนวนสถานีชาร์จเติมประจุไฟฟ้า (Charging Stations) ทั้งแบบชาร์จเร็ว (Quick Charge) และแบบชาร์จปกติ (Normal Charge) ที่ใช้ไฟฟ้ามาจากแหล่งพลังงานสะอาด

๕.๓.๘ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งพัฒนาระบบเก็บไฟฟ้าในรถยนต์ ให้มีราคาถูกลง และพลังงานกับรถยนต์เพื่อวิ่งได้ระยะยาว

๕.๓.๙ สนับสนุนการใช้ภาษีคาร์บอน (Carbon Tax) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทั้งการใช้เชื้อเพลิงของรถยนต์สันดาปภายใน (Internal Combustion Engine :ICE)

๕.๓.๑๐ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ชนิดของแบตเตอรี่สำหรับเก็บไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เพื่อให้ประเทศสามารถเพิ่มสมรรถนะในการรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ โดยมีเป้าหมายการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ

๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity) ลงร้อยละ ๔๐ จากค่าความเข้มข้นของการใช้พลังงานที่คาดไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

๕.๔.๑ ใช้พลังงานต่อหน่วยอย่างคุ้มค่าตามแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Energy Efficiency Plan (EEP) ๒๐๑๕) ลดใช้พลังงานในสาขาต่างๆ ตามแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ ทั้งการใช้กฎหมาย การสนับสนุนและการสมัครใจ

๕.๔.๒ ส่งเสริมการออกแบบอาคารอนุรักษ์พลังงาน โดยสนับสนุนทางการเงินในระยะแรก บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างและออกแบบอาคาร การใช้แสงสว่าง การระบายความร้อนเพื่อลดการใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปรับอากาศ

๕.๔.๓ รณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านการประหยัดพลังงาน ส่งเสริมให้ใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรที่ประหยัดพลังงาน การใช้ฉนวนกั้นความร้อนกับยานยนต์และอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าต่างๆ

๕.๔.๔ ส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics)

๕.๔.๕ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน ซึ่งช่วยในการผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและขยับเข้าสู่เป้าหมายระดับนานาชาติมากขึ้น

๕.๕ พัฒนาคความมั่นคงด้านการเกษตรของประเทศ โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

๕.๕.๑ บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเน้นให้เกิดความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศและเกษตรอาหารมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ การพัฒนาเกษตรตามภูมิสังคม เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรปลอดภัยสูง เกษตรอัจฉริยะ เกษตรที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Smart Agriculture) ระบบเกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming System) และจำกัดการใช้สารเคมีกับภาคเกษตรของประเทศทั้งระบบ เช่น สารกำจัดศัตรูพืชและสารฆ่าหญ้า

๕.๕.๒ ลดพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยว เพิ่มพื้นที่เกษตรผสมผสาน โดยจัดเขตการเกษตร (Zoning) ให้แล้วเสร็จในเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕) รวมทั้งใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ เพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า

๕.๕.๓ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มการจ้างงานในภาคเกษตรเพื่อรองรับเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-economy) รวมทั้งยกระดับอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม

ประเด็นที่ ๖ ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๖.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

๖.๑.๑ ปรับปรุงกลไกรัฐและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชน ให้รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต

๖.๑.๒ สร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น การยกระดับสิ่งแวดล้อมศึกษา การฝึกอบรม การปลูกฝังผ่านสถาบันครอบครัวและสื่อต่าง ๆ

๖.๒ พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

๖.๒.๑ พัฒนาและยกระดับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่สำคัญ

๖.๒.๒ ประยุกต์ใช้นวัตกรรมเวทิดิจิทัล เพื่อรังสรรค์นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Actionable Intelligence Policy: AIP) โดยมีเป้าหมาย ๒ พื้นที่สำคัญใน ๕ ปี และทุกพื้นที่สำคัญที่มีนโยบายพิเศษจากรัฐบาลใน ๑๐ ปี

๖.๒.๓ พัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม หน่วยงานใกล้เคียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานสอบสวนและนิติวิทยาศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศาลสิ่งแวดล้อม หน่วยงานบังคับคดีสิ่งแวดล้อม และสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรมและหลักประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อมที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ และป้องกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ครอบคลุม ทั้งปัญหาเดิมและปัญหาอุบัติใหม่ อันจะทำให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืน สามารถนำตัวผู้ก่อปัญหาลงโทษ และสามารถเยียวยาฟื้นฟูบุคคลชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสียหายได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

๖.๒.๔ พัฒนาความร่วมมือในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับประเทศอาเซียนและภูมิภาคอื่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของภูมิภาค การฟื้นฟู

และขยายพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาค รวมทั้งการเพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมก่อนการตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อข้ามพรมแดน การเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมในภูมิภาคในการสร้างระบบยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๖.๓ จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม (Nexus) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

กำหนดและจัดโครงสร้าง เพื่อขับเคลื่อนประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น ความเชื่อมโยงระหว่างมิติความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ พลังงาน และอาหาร (Water, Energy and Food Nexus) ทะเล ศูนย์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Center) ทีมวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics Team) วัฒนธรรมสถาบันแบบอัจฉริยะ (Smart Institutional Culture) และหน่วยงานคลังสมอง เป็นต้น โดยใช้เครื่องมือทันสมัย (เช่น ตามข้อ ๖.๒.๒)

ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และ สร้างนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของงบประมาณวิจัย พัฒนา และ สร้างนวัตกรรม ของประเทศต่อปี

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกและ/หรือปรับปรุงกฎหมาย พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างองค์กร บุคลากร และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖.๔ พัฒนา และดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ (Paradigm Shift for Thailand New Directives) เช่น

- ๖.๔.๑ โครงการ DELTA ๒๐๔๐ เพื่อแก้ไขปัญหาเมืองและการใช้ที่ดิน
- ๖.๔.๒ โครงการ ทางด่วนระบายน้ำพิเศษ (Super Express Floodway) เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขนาดใหญ่
- ๖.๔.๓ โครงการ Green Belt Barrier เพื่อแก้ไขปัญหากรุงเทพมหานคร
- ๖.๔.๔ โครงการ One Belt Two Oceans เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เป็นประเทศมหาอำนาจทางทะเลในอาเซียน
- ๖.๔.๕ โครงการพัฒนาเขตการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พิเศษ เช่น โครงการอ่าวกระบี่-พังงา
- ๖.๔.๖ การฝังกลบขยะมูลฝอยเป็นศูนย์ (Zero Landfill) โดยใช้วิธีการอื่นๆ ทดแทนการฝังกลบขยะมูลฝอย
- ๖.๔.๗ การพัฒนาระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่และมาตรฐาน
- ๖.๔.๘ ระบบการตรวจติดตาม วิเคราะห์ และสื่อสารต่อสาธารณะ (Monitoring and Analysis and Public Communication)

ทั้งนี้ ให้มีความเชื่อมโยง ลดความซ้ำซ้อน และ มีการบูรณาการการใช้งาน รวมทั้งด้านข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์
ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้ นั้น การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล โดยภาครัฐต้องสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนามีบูรณาการ มีความต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งภาครัฐต้องจัดระบบองค์กรให้มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกัน มีขีดสมรรถนะสูง มีขนาดกะทัดรัด โดยใช้นวัตกรรมและดิจิทัลในการบริหารจัดการ มีข้อมูลภาครัฐเพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้ต่อยอด สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การให้บริการแก่ทุกภาคส่วนของสังคมในระดับมาตรฐานโลก พร้อมทั้งปรับบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ ในการบริหารจัดการด้วยการเพิ่มบทบาทให้ภาคส่วนอื่น ๆ ร่วมดำเนินการบนพื้นฐานของการมีธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการปรับปรุงระเบียบกฎหมายให้มีความชัดเจน เป็นธรรม ทันสมัย สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดี คนเก่ง เข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

เป้าหมายการดำเนินงาน

การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับ หรือให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

โดยกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะบรรลุในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ยกกระบวนบริการประชาชนสู่ความเป็นเลิศ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส

เป้าหมายที่ ๒ รายจ่ายบุคลากรภาครัฐ ไม่เกิน ร้อยละ ๓๐ ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง ลดความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้เหมาะสม ยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น หรือถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมทั้งลดการแข่งขันกับภาคเอกชน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะอย่างเหมาะสม

เป้าหมายที่ ๓ ประสิทธิภาพของภาครัฐจากการสำรวจของ International Institute for Management Development (IMD) อยู่ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๑๐ ของโลก การทำงานมีวัฒนธรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี Big Data และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและสามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล

เป้าหมายที่ ๔ การรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (Corruption Perception index : CPI) อยู่ในลำดับ ๑ ใน ๒๐ ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และประชาชนร่วมสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล และตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคม พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ ๕ ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) ของ World Justice Project (WJP) ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง กระบวนการยุติธรรม การออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมของประเทศ ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างถ้วนหน้า มีความเป็นสากล ไม่เลือกปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ

การจะบรรลุเป้าหมายให้ภาครัฐเป็น “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” นั้น ภาครัฐต้องมีการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตั้งแต่การพัฒนาที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติ มีการเชื่อมโยงการให้บริการสาธารณะของส่วนราชการต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ จัดระบบบริหารงานภาครัฐแบบบูรณาการ ให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติลงไปจนถึงระดับพื้นที่ ปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง เทียบได้กับมาตรฐานสากล พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ เพื่อจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ต่อด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการปรับปรุง แก้ไข และยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และพัฒนาระบบการยุติธรรม ไม่ให้มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีความรวดเร็ว เทียบตรง แม่นยำ มีความโปร่งใสอย่างเต็มที่

๖.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วม ให้การบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะมีความเสมอภาคและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมทั้ง พัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

๖.๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค โดยปรับปรุงแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจร และหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาด สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในระยะยาว

๖.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ โดยมีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์ Big Data เพื่อการพัฒนานโยบาย การให้บริการภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรวจสอบได้

๖.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับและมีเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งมีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจ และพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง โดย

๖.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพและสอดคล้องกันตามห่วงโซ่การพัฒนา ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง การประสานความร่วมมือที่หลากหลาย พร้อมทั้งพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๖.๒.๒ ระบบงบประมาณประเทศยึดโยงทุกภาคส่วนและตอบสนองเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและรักษาวินัยการเงินการคลัง ระบบงบประมาณแผ่นดินต้องสอดคล้องกับลักษณะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้งในลักษณะแผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนตามภารกิจ และแผนระดับพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาระบบงบประมาณด้านการคลังล่วงหน้าระยะปานกลางและระยะยาว เพิ่มเติมวิธีการในการปรับปรุงงบประมาณให้มีความยืดหยุ่น สะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์และความเร่งด่วนเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งมีการจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม จัดทำแผนเพิ่มรายได้ของประเทศคู่กับแผนงบประมาณให้เกิดสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย ปรับปรุงโครงสร้างภาษีและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เข้ารัฐอย่างเป็นธรรม

๖.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ มีการติดตามประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยเฉพาะการติดตามกระบวนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และการประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงาน โดยมีการติดตามประเมินผลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับหน่วยงาน ระดับพื้นที่ และระดับประเด็นการพัฒนา โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ

๖.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ เปิดกว้าง ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ลดความซ้ำซ้อน เปิดให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญ การกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

๖.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงาน ภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินงาน รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการในระบบเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นต้องดำเนินการจะต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่า และสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน การคลัง การบริหารจัดการพลังงาน และการสาธารณสุข เป็นต้น รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนและการใช้พลังประชาชนในการร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น

๖.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูงตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาลในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ มีศักยภาพในฐานะหน่วยงานเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนารายได้และทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและประชาชน

๖.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง

เพื่อให้ภาครัฐมีความทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๖.๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ ปรับโครงสร้างและระบบบริหารงานราชการใหม่ ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับโครงสร้างองค์กรและระบบราชการแบบเดิม สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนองค์กรได้ตามสถานการณ์

๖.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมทั้งนำองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๖.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพในการพัฒนาประเทศ

ภาครัฐมีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพทันต่อการขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติและพัฒนาาระบบราชการไทยอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนาและการดำเนินงานตามทิศทางการพัฒนาประเทศ มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ ทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๖.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่น คล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการบริหารทรัพยากรบุคคลในทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบคุณธรรม (merit system) พร้อมทั้งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผนกำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเท แลกเปลี่ยนและโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว รวมถึงการจ้างงานแบบเต็มเวลา การจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา การจ้างงานเฉพาะกิจ ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ หรือการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่มีศักยภาพ และการให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศมาทำงานในภาครัฐในช่วงระยะเวลาที่กำหนดตามความจำเป็นของภารกิจ รวมทั้งทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมตามลักษณะงาน ความเชี่ยวชาญ ความสลับซับซ้อน ความต้องการในตลาด และความเหมาะสมในแต่ละภารกิจ

๖.๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐและวางมาตรการที่เหมาะสมกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและสร้างค่านิยมในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีขีดสมรรถนะสูง มีความรับผิดชอบ และมีความเป็นมืออาชีพ เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิด ผลักดันภารกิจ นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและต่อสังคม เพื่อให้ภาครัฐเป็นที่เชื่อมั่น ไว้วางใจ ทั้งต่อสังคมไทย และประชาคมโลก โดยมีการสร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว

๖.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต

ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และประชาชนร่วมสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล และตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคม พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้นรวมทั้งให้มีการนำหลักการและเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างจริงจังในการบริหารจัดการทุกระดับ

๖.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว

อย่างเข้มงวด รวมทั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ พร้อมทั้งมีระบบการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน สื่อสารมวลชนและภาคประชาชน

๖.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและหลักเลี่ยงการขัดกันแห่งผลประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง จะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว

๖.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว

๖.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ จัดให้มีกลไกการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการพัฒนาระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์

๖.๗ ภาครัฐดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ระเบียบ กฎหมายมีความชัดเจน มีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ เอื้อต่อการพัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจในทุกขนาด รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้ง การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม

๖.๗.๑ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ออกแบบกฎหมายที่รอบคอบรัดกุมเพื่อแก้ปัญหาอย่างตรงจุดให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ด้วยการสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดจากกฎหมาย (Distributional Impact of Law) ที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินและการประกอบอาชีพ ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และกำหนดวงรอบในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาตินอกจากนั้น ในการตรากฎหมายต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมทั้งจัดให้มีการสร้างความรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๖.๗.๒ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย ป้องกันการกระทำผิดและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษจำคุก เพื่อลดทอนความเป็นโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น สร้างความสมดุลระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาสผู้ต้องโทษกลับคืนสู่สังคม โดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการบังคับโทษ รวมทั้ง การใช้กฎหมายอาญาโดยยึดมั่นหลักการตีความโดยเคร่งครัด ไม่ขยายขอบเขตฐานความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่แท้จริงและไม่เข้าองค์ประกอบ

๖.๘ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ความเป็นกลาง นำเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้

กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม โปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงการอำนวยความสะดวก สร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะ การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเสมอภาค หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดี บูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ และได้รับความคุ้มครอง

๖.๘.๑ บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ปรับวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส เป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใส เป็นอิสระ และมีการพัฒนาตัวบุคคลอย่างต่อเนื่อง

๖.๘.๒ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง การรวบรวมและการพิสูจน์พยานหลักฐานเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก อำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว ยกเว้นความโปร่งใสในการใช้อำนาจกับประชาชนและการแต่งตั้งโยกย้าย รวมทั้งยกระดับมาตรการตรวจสอบการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ

๖.๘.๓ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความสะดวก พัฒนาเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานกันบนพื้นฐานแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพและผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมุ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อสังคมร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตลอดกระบวนการพิจารณาคดีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร